

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 21. (81.) ÉVF. • 12. SZÁM • 2011. DECEMBER • ÁRA: 2,00 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Jelenvaló ünnep

Valamit mindig a hátunk mögött hagyunk. Valahová mindig vágyunk. Múlt és jövő képeiből tevődik össze életünk mozaikja. Sokszor töltekezünk a múlt idészéséből, egy felejthetetlen pillanattól, minthogy a holnap remélt áldás is sokszor nyitja meg a további lépés erőforrásait.

Ilyenek e hónap írásai is. Lélekközelségre hozza az előttünk járó embereket, a rajongásig tisztelt lánglelkűeket és a jóságos szívűeket. Elmondják azt is, hogy végeredményben mindannyian ajándékokra vágyunk: a biztonság, a

békesség, az együttlét ajándéka, s mint az angyalnak levelet író gyermekeink, úgy reméljük, hogy vágyunk beteljesül.

Azonban nem a múlt, nem is a remélt jövő teszi teljessé életünket, nem az elvágakozás, hanem az itt és most megélt pillanat, amikor a múlt emberei a jelenben formálnak, s amikor az ünnep felé való lépegetés lesz maga a jelenvaló ünnep. Ilyen ünnepvárást adjon a gondviselő Isten!

Adjon mindannyiunk számára áldott, békés Karácsonyt!

Bálint Róbert Zoltán

A tartalomból:

- 3 *A legszebb érzés*
- 4 *Jöjj el, szép Karácsony!*
- 7 *Jöttünk, láttunk, szívünkben visszük*
- 14 *Dicsér Téged teljes szívem*
- 20 *Te vagy a téma*

„Ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz.” (Lk 2,10)

Az egyház hírei

Október 25-én tartotta közös gyűlését az **Egyház Kiadó- és Nyomdabizottsága**, valamint a **Médiabizottság**. Az ülés napirendjén többek közt a következők szerepeltek: az év végi kiadványok helyzete, az idei kiadói terv áttekintése, valamint annak jövő évi előkészítése, a fényképezés munkába állításának ütemterve, a honlap portálosítása, az egyház egységes médiapolitikájára tett javaslat-tervezet.

Ismét látható a történelmi tabló a tordai múzeumban. Újra megnyílt a nagyközönség előtt a Tordai Múzeum (B. P. Haşdeu u. 2 sz.), ahol megtekinthető **Körösfői Kriesch Aladár** 1568-as tordai országgyűlést ábrázoló festménye. A múzeum nyitvatartási programja: hétfő kivételével naponta 9–17 óra között. A történelmi tabló **a manzárd részben keresendő, ahol külön termet** alakítottak ki a nagyméretű képnek.

November 6–10. között az **Unitárius-Univerzalista Nemzetközi Tanács (ICUU) konferenciát** szervezett **Bostonban** nagy létszámú tagszervezeteinek vezetői számára. A tanácskozás célja annak megértése volt, hogy a tageszervezetek hogyan véleményezik a nemzetközi tanács eddigi tevékenységét, valamint milyen stratégiai távlatok elérését tartják fontosnak a közeljövőben. Az Erdélyi Unitárius Egyház részéről Bálint Benczédi Ferenc püspök, Kovács István közügyigazgató és Gyerő Dávid előadótanácsos vett részt a konferencián, egyesült államokbeli, nagy-britanniai, kanadai és indiai unitárius vezetők társaságában.

November 7–14. között sor került a **IV. évnegyedi lelkészi értekezletekre.** A kolozs-tordai egyházkörben november 7-én az íriszi egyházközségben, Kolozsváron, a székelykeresztúri egyházkörben november 8-án Székelykeresztúron, a háromszék-felsőfehériek november 9-én Kőkösben, a küküllői egyházkörben november 14-én Dicsőszentmártonban, a székelyudvarhelyi

egyházkörben november 10-én Homoródszentmártonban, a marosi egyházkörben pedig november 14-én Nyárádszeredában szervezték.

Az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége az adventi időszakban **imaesteket** szervezett, melyek keretében lelkigyakorlatokra, valamint a közelmúltban kiadott *Egy az Isten* című imakönyv bemutatójára került sor. Az imaestek időpontja: advent első vasárnapján, november 27-én Sepsiszentgyörgyön, november 29-én Ürmösön, december 1-jén Brassóban, 8-án Tordán, 9-én Jobbágyfalván és Nyárádszeredában, advent harmadik vasárnapján Marosvásárhelyen, december 14-én Székelyudvarhelyen, 15-én pedig Csikszeredában.

November 29-én a Magyar Köztársaság elnöke, a miniszterelnök, valamint az Országgyűlés elnöke **hagyományos adventi találkozón** fogadták a határon túli történelmi egyházak vezetőit Budapesten, ahol részt vett Bálint Benczédi Ferenc püspök is.

A kolozsvár-belvárosi unitárius egyházközség és a **kolozsvári unitárius nőszövetség** október 27-én, az Erdélyi Unitárius Egyház Dávid Ferenc Imatermében nőszövetségi özszejeövetellel egybekapcsolt **zenés áhítatot** szervezett, melynek keretében a 200 éve született Liszt Ferencre emlékeztek. A zenés áhítat rendjén Angi István tartott előadást Liszt Ferencről, utána pedig Horváth Zoltán és Horváth Edit Liszt-zongoraműveket adtak elő.

A Brassó-Újvároshoz tartozó **négyfalusi leányegyházközségben** a **reformáció napjának** alkalmával megemlékeztek a jeles unitárius személyiségekről, köztük Balázs Ferencről és a harminc éve elhunyt Lőrinczi László ürmösi lelkésze. A személyes emlékezéssel átszőtt tiszteletadás szeretetvendégséggel, szőlővel és lággy kenyérral ért véget, melynek során a jelenlevők szülőfalujuk lelkészeinek emlékét is megidéztek.

November 20-án Székelykeresztúron hálaadó istentiszteletre került sor, melyet a templom és a lelkészi lakás sikeres felújításának befejeztével szerveztek. Az istentiszteleti szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc püspök végezte, Lőrinczi Lajos esperes Isten áldását kérte a gyülekezet életére. Szombatfalvi József lelkész ismertette az egyházközség történetét.

Halottaink

Dr. Kisgyörgy Árpád nyugalmazott idegsebész, osztályvezető főorvos életének 80. évében, méltósággal viselt betegség után, 2011. november 3-án elhunyt. 1931-ben született Nagyajtán. A sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban, majd a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógy-szerészeti Egyetemen végezte tanulmányait. Körorvosként Gyimesközéplokon kezdte szakmai pályáját, majd Marosvásárhelyen folytatta. 1996–2002 között az Erdélyi Unitárius Egyház főgondnoki tisztségét töltötte be.

Búcsúztatására november 5-én Marosvásárhelyen, a református temető ravatalozójában került sor. A szertartást Nagy László egyházi főjegyző végezte. A volt munkatársak részéről dr. Szabó Árpád ny. idegsebész mondott beszédet. Temetési szertartása november 6-án volt a nagyajtai templomban. Fekete Levente helyi lelkész mondott imát, Nagy László főjegyző prédikált, az Erdélyi Unitárius Egyház részéről dr. Máthé Dénes főgondok tartott búcsúbeszédet. A sírnál Pap Mária, a háromszék-felsőfehéri egyházkör esperese, az ULOSZ nevében Máthé Sándor brassói lelkész búcsúztatta.

Id. Kisgyörgy Mihály, volt árkosi énekvezér életének 85. esztendejében, november 20-án meghalt. Egyházunkat 56 esztendeig szolgálta hűséggel és szeretettel. A temetési szertartást november 22-én Székely János árkosi lelkész végezte, a sírnál Máthé Sándor brassói lelkész szolgált. Az egyetemes egyház és a háromszék-felsőfehéri egyházkör nevében Pap Mária esperes búcsúztatta.

Karácsonyi ének

id. Szombatfalvi József

Valami csoda folytán advent jöttével mély csend van körülöttünk – s talán lassan bennünk is.

„Kikapcsolódunk és bekapcsolódunk:

A zaj elnémul, a csend befogad.

S tavak, erdők, havas fák és jégvirágok

Mondanak el drága titkokat.

Kikapcsolódunk. Itt vagyunk a csendben.

És van e csendnek ezer válasza

Hétköznapi támadt sok miérte.

S majd, új erővel indulhatunk haza.

Csend, csend... imádság tiszta csendje.

Lélek szelíd fuvalma lebben,

S Isten szívéhez kapcsol minket

Még igazabban, teljesebben”.

(Türmezei Erzsébet)

Mindig használt, most is hasznunkra lehet az adventi út. Az a négy hét, az a négy vasárnap, mely arra figyelmeztet, hogy jönni fog, ebben az évben is megérkezik, bezörget, bekopogtat otthonunk és lelkünk ajtaján a názáreti Jézus. Ott áll, és nemcsak áll, de kopogtat, zörget az adventi út minden napján. Ehhez kell a csend, a lélek csendje, hogy meghalljuk, kinyissuk a lélek ajtaját, ráismerjünk, és befogadjuk. És mondjuk úgy, mint egy őszinte, lélekből fakadó valamást:

„Legyünk egy kicsit csendben!
Födje

Mély csend a szíveket:

Mert a sötét elgyötört földre

Karácsony ünnepe jött el.

Jó, ha most lelkünk messze hagyja

A hajsza, lárma mind.

Ne siessünk hangos utakra!

Karácsony van itt megint.

Szívem kitárom: Kérlek, add meg,

Ami nincs nekem!

Csodáddal csodálatos gyermek,

Takard be életem!”

Aztán karácsony szép estéjén az angyali üzenet ringat álomba: örven-

dezel, mert újra megszületik az élet reménysége.

Otthonunk melegében, családjunk szeretetében hunyhatjuk le szemünk, hogy az álmok világában újraéljük a mindenkori karácsonyok szép történetét, és a pásztorokkal együtt hallgassuk az angyalok szózatát: „Dicsőség a magasban Istennek és a földön békesség és az emberekhez jóakarát.”

Aztán eljön, itt lesz karácsony napja és megosztjuk örömünk, boldogságunk, szeretetünk családjunkkal, ismerőseinkkel, a megelégedettekkel és a szükségben élőkkel, az egészséget, jólétet élvezőkkel és a betegekkel, szenvedőkkel, a könnyet és fájdalmat hordozókkal, mert mind ezek ma is sokan, de sokan vannak.

„Dicsőség a magasban Istennek és a földön békesség és az emberekhez jóakarát.” (Lk 2,14)

Megosztjuk azt az ünnepi érzést, amellyel szólítottak és szólítanak a harangok:

„– Harangok hívnak

szép zengő szóval.

Hangjukban Isten

Hívása szólal:

Kegyelem, áldás,

Erő vár rátok!

Jöjjetek hozzám,

Békét találtok”.

Mindenütt szólítanak a harangok: ne féljete Istennek gyermekei, mert örömteljes és vidám lelkemmel – érces hangommal – hívlak benneteket, hogy megérezzétek Ti is Atyátok hajlékában a gyermek, a próféta, a szeretetet hirdető és szeretetre tanító születése fölötti örömet.

Íme, ma is az ajtó előtt áll és kopogtat, zörget, bebocsátást kér. Ahova Ő belép, ott alapvetően megváltozik a látás, a gondolkodás és az élet.

A látás, mert más dolgokat látunk fontosnak, mint korábban.

A gondolkodás, mert más lesz a lényeges, mint addig.

Az élet, mert mást és másképp cselekszünk, mint azelőtt.

Erről a hármassal való változásról szeretnék szólni testvéreim a továbbiakban. Ehhez pedig egy csodálatos tanmesét használok, mely írójának, Dickensnek remekműve, s melynek népszerűsége máig nem hervadt el. Karácsonyi kísértet-história, melyben a „szőrösszívű Scrooge úr, a zaklató, szipolyozó, zsugori, kapzsi vén bűnös”, akinek a karácsony is csak egy olyan nap, mint a többi, dühvel és megvetéssel nézi az emberek ünnepi készülődését. Kidobja a kará-

csenyi énekkel kántáló koldus kisfiút és a szegényeknek gyűjtő úriembert egyaránt, kiszipolyozott írnokát is felmondással fenyegeti. Este, hazatérve magányos házába jelenést lát: meglátogatja Marley, rég halott üzlettársa, s bejelenti három további szellem érkezését. Az első a régi karácsonyok szelleme, aki végigvezeti Scrooge urat saját hajdani életén, s elfelejtett, fájó emlékeket elevenít föl benne. A második az új karácsony szelleme, aki felnyitja Scrooge szemét a körülötte élők sorsára, nyomorúságára és vidámságára, szenvedéseikre és emberségükre. Végül a harmadik, a jövő szelleme megmutatja neki saját, ijesztő, magányos halálát. Scrooge urat a jelenések új emberré teszik: más szemmel kezdi látni a világot, karácsonyi pulykát küld írnoka családjának, ellátogat megvetett unokaöccséhez – s „jó barát, jó gazda, jó szomszéd” válik belőle. ➔

➔ Nem történik semmi más, mint-hogy másképp látja a karácsonyt, másképp gondolkozik mindenről: kántáló gyermekről, szegénynek kéregetőről, írnokáról és annak beteg fiáról, unokaöccséről, egyszóval az egész életről, és ez által másképp cselekszik, mint korábban.

Csak egy részlet a tanmeséből a másképp látó, gondolkozó és cselekvő Scrooge-ról: „Templomba ment, aztán az utcákat róttá, megfigyelte a fel s alá siető embereket, megsimogatta a gyerekek fejét, kikérdezte a koldusokat, lenézett a házak konyháiba, és felpillantott az ablakokba, és úgy találta, hogy minden örömet szerez neki. Sohasem álmodta, hogy egy séta – vagy bármi más – ilyen boldoggá teheti. Délután megindult az unokaöccse háza felé... Én, Scrooge bácsi. Eljöttem vacsorára. Nem dob- tok ki, Fred? Hogy nem dobják-e ki? Szerencse, hogy Fred többől ki nem rázta a karját. Öt perc alatt otthon érezte magát. Fred a legszívéyese- ben viselkedett. Felesége hasonlókép- pen. Ugyanígy Topper is, mikor meg- érkezett. A kis dundi is, amikor belé- pett. S a többiek nemkülönben, mi- kor ők érkeztek meg. Csudálatos tár- saság, csudálatos játékok, csudálatos összhang, csu-dá- latos boldogság!

... Aztán következett a másnapi találkozás az írnokéval: Vidám kará- csonyt, Bob! – mondta Scrooge fél- reérthetetlen komolysággal, megve- regetve az írnoka hátát. – Vidámabb karácsonyt, derék jó Bob, mint ami- lyet én annyi esztendőn át szerez- tem magának! Fölemelem a fizeté-

sét és vállalom, hogy segíték küsz- ködő családján, a dolgait pedig még ma délután megbeszéljük, Bob, forró karácsonyi puncs mellett! Rakja meg mind a két tüzet, és vásároljon még egy széntartót, mielőtt még egy i-re is pontot tenne, Bob!”

Aztán Dickens így fejezi be cso- dálatos írását: „Scrooge még különb volt, mint amilyennek látszott. Állt a szavának, de ennél sokkal, sokkal többet is tett; s ami Pici Timet illeti, aki nem halt meg, hát annak máso- dik apja lett. Olyan jó barát, olyan jó gazda, olyan jó ember vált belőle, hogy különbet nem látott még ez a régi jó város, de egyetlen jó öreg vá- ros, falu, tanya sem az egész öreg vi- lágban. Akadtak, akik nevettek vál- tozása láttán, de nem bánta; hadd nevensenek, ügyet sem vetett rájuk; mert volt benne annyi bölcsesség, hogy tudja: soha semmi jó nem tör- ténhetik ezen a földtekén úgy, hogy némely ember torkaszakadtából ne nevetne rajta, és mert tudta, hogy az ilyenek mindenképpen vakok ma- radnak, kellemesebbnek találta, ha vigyorogva hunyorgatják a szemü- ket, mintha kevésbé vonzó alakban jelentkezik a betegségük. A tulajdon szíve nevetett: s ez éppen elég volt neki.

Több találkozása nem volt szel- lemekkel: de mindvégig tartózkodt az effajta »szellemeskedéstől«; és mindig azt mondták róla, hogy ha van élő ember, aki igazán tudja, hogyan kell a karácsonyt megülni, hát ő az. Kívánom, hogy igaz lé- lekkel mondhassák ezt rólunk is,

valamennyiünkről. Most pedig, aho- gyan Pici Tim mondotta: Isten áldjon meg mindnyájunkat!”

Ugye szeretnők, ugye akarjuk ezt a csendes, békés karácsonyi más- ságot. Figyeljünk oda, éljünk vele, s ha ezt tesszük, csodákban lesz ré- szünk. Csoda lesz az is, ahogy ránk néz gyermekünk, feleségünk, fér- jünk, édesapánk, édesanyánk, testvé- rünk, szomszédunk, szerelmünk, jó barátunk, és azt kérdezi: így is lehet? – másképp látni, gondolkozni, élni? S mi boldogan mondjuk: igen, lehet, mert karácsony van.

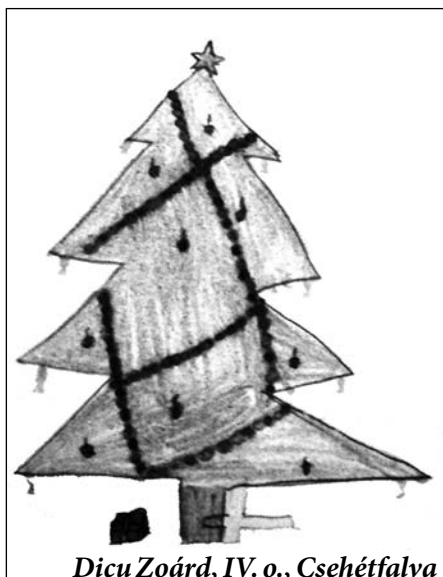
De csak most?

Még ez a kérdésem van hozzád, hozzám, magunkhoz, adventi úton poroszkáló Testvéreim.

Lejár az adventi, a karácsonyi vá- sár – szétszedik a kellékeket, és elte- szik jövőre. Elmúlik karácsony, szét- szedjük a Betlehemest, a jászolböl- csőt, leszedjük a karácsonyfa díszait, és eltesszük a kasztén fiókjába jövőre. Így lesz a karácsonyi lelkünkkel is? A másképp látással, a másképp gon- dolkozással, a másabb étellel? Eltesz- sük jövőre, vagy visszük magunkkal az újesztendőbe, a hétköznapokba, hogy éljünk vele, és éltesen, látszód- jon mindenkor rajtunk: mi ünne- pöl, karácsonyból jövőnk.

Mielőtt elmúlna az advent, a ka- rácsony, erre is gondoljunk, ezért is imádkozunk. Ezt teszem én is. Ez által legyen áldott ünnepünk, és bol- dog, békés Újesztendőnk.

És hadd fejezzem be Dickensszel karácsonyra hangoló írásom: „Isten áldjon meg mindannyiunkat.”

Dicu Zoárd, IV. o., Csehétfalva

Én az angyalkától azt szeret- ném kérni, hogy a család le- gyen együtt, és hogy soha ne legyen veszekedés a családban. A családo- mon kívül is ezt kívánom: ne legyen veszekedés sehol. Számomra már az is ajándék, ha együtt a család.

Egyházamnak azt kívánom, hogy egyre több unitárius legyen, és járja- nak is templomba. Szeretnék a Kornis Kata asszonykórusnak sok jól sikerült fellépést kívánni és sok új tagot.

Az iskolámnak azt kívánom, hogy legyen normális fűtés benne.

A tiszteleteséknek egészséget, és az angyal hozzon el mindent Dorottyá- nak.

Azt szeretném, hogy legyen világ- béke.

Az angyalnak sok türelmet az ajándékok kihordásához.

A szegényeknek menedéket és élél- met. Akik mindent megkaptak, azok térjenek észhez, és adjanak azoknak, akiknek nincs.

Én karácsonyra nem nagyon sze- retnék semmit, mert szinte mindenem megvan. Számomra az lenne igazi ka- rácsony, ha tudom, hogy mindenki együtt van, mindenki jól érzi magát legalább ezen az egy napon.

Mindenkinek békés és boldog Ka- rácsonyt!

Kovács Anita, VII. o., Székelyderzs

Főpásztori üdvözlét

„Miután elmentek tőlük az angyalok a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: »Menjünk el egészen Betlehemig, és nézzük meg: hogyan is történt mindaz, amiről üzent nekünk az Úr.«” (Lk 2,15)

Adventi időben egyre feszültebben ébred fel lelkünkben a vágy, hogy elinduljunk Betlehem felé. A gyermekkor csodálatos emlékei megelevenednek, és arra kényszerítenek ebben a forgásban-pörgésben, hogy egy rövid időre elcsendesedj. Meg kell állanod, és meg kell hallanod az angyalok üzenetét, a betlehemi jászolbölcső felé intő csillag fényét pedig meg kell látnod.

Az induláshoz, az úthoz fel kell készülni. Elszántságra, elhatározásra és erőre van szükséged. Nem elég a vágy, hanem útra is kell kelned. Azonban ez az utazás nem térben és nem időben történik. Ez az utazás benned, lelked bensőjében kell megtörténjen. Ehhez csendre, elmélyülésre van szükséged. A külvilág zaját ki kell zárnod, a gondokat egyelőre félre kell tenned. Meg kell találni magadban a tiszta, őszinte szeretetre váró gyermeket. Fel kell ébresztened a sokszor elnémitott és mellőzött gyermeket. Sikerülnie kell, mert másképp nem tudsz megérkezni. A felnőtt ember okoskodásai gyorsan eltéríthetnek nemes szándékodtól. A külső világra való figyelés is akadályt gördíthet eléd. Csak a benned levő gyermekekre figyelj, aki voltál, és aki most is vagy. Az nem lehet, hogy mindent a felnőtt ember nagyot akarásával szeretnél megoldani. Felelősséggel tartozol családodnak, barátaidnak azért is, hogy mennyire tudod magadban megőrizni a tiszta gyermeket. Nem történhet meg, hogy az évek hosszú sora, a mindennapok vergődései, kínjai és szenvedései mindent elpusztítsanak lelkedből. Ahhoz, hogy karácsonyod legyen, hogy örvendeni tudj a betle-

hemi jászolban fekvő Názáreti Jézusnak, gyermeknek kell lenned. Az élet nagy tanítómestere is erre tanított: „aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba.” (Mk 10,14)

Mert mit ünnepelünk karácsonykor: Jézus születését. Lehet, hogy megkérded: ki volt Ő? Mire tanított, miért olyan fontos még ma is az Ő tanítása? Miért beszélnek még ma is olyan sokan és olyan sokféleképpen Róla?

Kedves Testvérem, ezekre a kérdésekre neked kell megadnod a választ. Erre csak úgy leszel képes, ha a szíved és elméd megnyitod, ha félre teszed beidegződött szokásaidat, előítéleteidet, és nem mások válaszát lesed, hanem te, saját magaddal szembenézve válaszolsz, mint a valamikori ifjú gyermek, aki szomjazik a tudásra, arra, hogy mindent megértsen, és biztonságban érezze magát. A feleletet neked kell megtalálnod, és életviteled kell igazolja, hogy a karácsonyi gyermek benned van. Segítségre lesz a jézusi evangélium, a tanítás, a példázatok. Ezekben van elrejtve, hogyan tudod magadban megőrizni a gyermeki tisztaságot, a becsületet, a szeretetet, a benned levő Isten országát.

És akkor lesz karácsonyod. Tudsz örvendeni családdal minden tagjával, barátaidal szeretetteljes légkört tudsz kialakítani, és azt táplálni.

Ez a lélek világában tett belső utazás segít, hogy megmaradjon benned a pásztorok kíváncsisága, elindulhass Betlehem felé megtapasztalni az Úr üzenetének igazát, és karácsonykor telítődhess azzal az erővel és fényességgel, amelyre egy újabb esztendő napjaihoz szükséged lesz.

Adjon Isten áldott készülődést az adventi időben, boldog megérkezést karácsonyhoz, hogy örömben köszönthess az ünnepet. Isten gazdag áldása kísérjen!

Kolozsvár, 2011. advent

Hittestvéri szeretettel

Bálint Benczédi Ferenc
püspök

A legszebb érzés

Demeter Erika

Az 1998. év karácsonyi élménye számomra életre szóló, és azóta is könnyes boldogság tölt el, amikor eszembe jut. Nagy hó volt akkor és nagy hideg. Ünnepszombatján öszszepakoltam ruháimat és a szükséges dolgaimat, elbúcsúztam a páromtól, beültem az autóba, és Isten segítségével elindultam Magyarzákodra. Este istentiszteletet kellett tartanom, és a szokásos ünnepi műsort is irányítani.

Úgy egyeztünk a párommal, hogy jobb lesz, ha ünnep másodnapjáig ott maradok, végzem a szolgálataimat, ő meg saját gyülekezetében a magáét, másodnapján majd találkozunk. Biz-

tonságosabb, mint vezetni a hóban – annál is inkább, mert akkoriban épp első gyermekünket vártam.

Megérkeztem, meleggel vártak a gyülekezet tagjai. Berendeztek egy szobát a papilakon, egyszerűen, ahogy tudták, de megfelelt. Szép ünnepségünk volt, utána vacsorával kínáltak, majd visszavonultam a papilakra lefeküdni. Hazakísértek, nagyon vigyáztak rám.

A kályhában dorombolt a tűz, felidézte bennem nagymamámék házat, a régmúlt gyermekkort, amikor ugyanígy néztem a falon a lángok játékát. Kicsit fáradtnak éreztem magam, jól esett így pihenni. Csend volt és sötét, csak a lángok táncoltak a falon. S ahogy így fekédtam, átadva magam az éjszaka csendjének, egy-

szer csak hirtelen megrebbent a hamsamban a legszebb érzés, amit egy nő életében megtapasztalhat. Megmozdult a fiam. Annyira meglepett, hogy hirtelen felültem, hogy elújságotlam valakinek.

De egyedül voltam – s akkor még nem volt mobiltelefonunk. Csak ültem, figyeltem és boldog voltam. Az első gondolatom az volt, hogy ez a jó Isten karácsonyi ajándéka nekem. Történhetett volna előtte pár nappal vagy utána két nappal, de nem, ez karácsony szombatján történt. Azóta is él bennem ez a boldogság.

Amikor nincs hang, nincs fény, akkor születhet a legszebb érzés. A legdrágább karácsonyi ajándékok pedig mindig a közvetlen közelünkben vannak, szorosan mellettünk.

Jöjj el, szép Karácsony!

Kedves Olvasó!

November közepén megkérdeztük nőszövetségünk tagjait, hogyan készülnek az idei karácsonyra, milyen gondolatokat ébreszt bennük karácsony közeledte. A válaszok vagy azoknak hiánya jelzésértékű. Azt mutatja, hogy a mai asszonyok, főként a munkába járók, a mindennapi gondokkal vannak elfoglalva. A kérdésselvetés, mikor még advent küszöbét sem léptük át, túl korai, mégis tanulságos.

Ha azt mondom: karácsony, a legtöbb megszólalónak a régmúlt, a gyermekkor karácsonyai jutnak eszébe. A körülményektől eltekintve, ami megmaradt, ami szépet, jóérzést, melegséget idéz sok év elteltével is, az a családi együttlét, a gyermek biztonságérzete az öt körülvevő családban, a megtapasztalt összetartó szeretet.

Kedves Édesanyák és Nagymamák! Ezek az őszinte vallomások biztassanak mindannyiunkat arra, hogy meghitt boldog karácsonyt teremtsünk családjuk számára, mert íme, itt a bizonyíték, hogy a szeretet maradandó érték. A gyermekkor karácsonyok szép emléke elkísér egy életen át, erőt ad, és arra kötelez, hogy a szeretet lángját tovább adjuk az utánunk jövőeknek. (Asztalos Klára)

Ahogy készülődünk...

Karácsony minden korosztálynak ünnep, még az olyan öregeknek is, mint mi vagyunk. Persze nálunk is a gyerekek, az unokák a legfontosabbak, nekik próbálunk összeszedni olyan ajándékokat, amelyeknek – úgy gondoljuk – örvendéneket, vagy ami még nincs nekik. A mi unokáink csak éppen az Ünnepekre érkeznek, és olyan rövid az idő, amit sikerül együtt töltenünk igazi karácsonyi hangulatban, gyermekkacagással, örvendéssel.

Ezért fontos – legalábbis nekem – az adventi készülődés, az ünnepvárás. Egy németországi barátnőmtől hallottam, hogy náluk az egész adventi időszak ünnep, és az ünnepi hangulatot sok aprósággal teremtik meg. Azóta én is megpróbálom, hogy a férjemmel kettesben is érezzük Karácsony közeledtét.

Az adventi koszorú készítése az egyik ilyen fontos dolog. Mindig saját kezűleg állítjuk össze. Fontos, hogy az alap fenyőből legyen, hiszen a fenyőillat már a Karácsonyt jelzi. Minden évben új díszítést találunk ki hozzá. Nagyon szép volt, mikor a kirándulásainkról hozott piros galagonya és csipkebogyókkal, fehér fagallyal raktuk tele, és a piros gyertyák köré zöld mohát tűztünk. Tavaly mahónia-leveleket festettem aranyozottra, és aranszínű volt a 4 vastag gyertya is.

De legfontosabbak azok a pillanatok, amikor meggyújtjuk a gyertyákat. Először csak az első Advent első vasárnapjának reggelén, aztán rendre a többit is... nemcsak egyszer, hanem minden nap. Leülünk mellé, nézzük az 1, 2, 3 vagy 4 gyertya lángját, és nem arra gondolunk, hogy megint tél van, hidegek és röviddek a nappalok, hanem arra, hogy bent jó meleg van, és közeleg a karácsony, amikor mind együtt leszünk.

Minden szobába teszek egy kis karácsonyi dísz: egy fenyőcsokrot egy kis haranggal, egy szép karácsonyi képet, és külön kosárba gyűjtöm a karácsonyi üdvözlőlapokat is (bár ebből mind kevesebbet kapunk postán, kézzelfogható valóságban, s az internetes üdvözlőket nem lehet kosárba tenni).

Hozzájárul az adventi hangulathoz a finom sütemények illata is. És mostanában már ez sem korlátozódik a kizárólagos karácsonyi eszemiszomra. Nálunk Adventben mindig van fűszeres illatú mézeskalács, mézes keksz vagy fahéjas almás lepény, nem beszélve a darált dióba vagy kókuszeszelékbe forgatott birsalma-

sajt-szeletekről, nemcsak a jóllakás kedvéért. És egy-egy darabot elmajszolni nem is olyan nagy vétség a koloszterin-szintünk ellen.

Na és a Mikulás! Hol van az előírva, hogy csak a gyerekek kaphatnak ajándékot az ablakba kitett cipőjükbe? Én szinte mindig kapok a férjemtől egy cserép szép piros mikulásvirágot, viszonzásul én saját készítményű mikulásbigyókkal (csokoládésgolyó rumos meggyel a közepükön) kedveskedem. És mindig veszünk egy szál virágcsot, ami nagyon jól mutat a mikulásvirág mellett.

Karácsony előtt aztán kimegyünk a temetőbe is, szüleinknek, nagyszüleinknek is viszünk egy picit karácsonyfát, vagy egy fenyőcsokrot karácsonyfadiszekkel (régebb szaloncukrot is tettünk rá, de lemondtunk róla, amióta a csókák azt hitték, hogy nekik szól az ajándék, és mind szétszedték, kibontották a cukrokat)

Hát ilyen az én karácsonyi készülődésem – öreges, nyugdíjasokhoz illő. De nálunk az ünnep egy egész hónapig tart. (*Paskucz Viola*)

1949 Szentestéjén, hét éves koromban percek alatt „nagykorúvá” váltam azáltal, hogy Édesanyám (valószínű a meleg fürdő hatására) épp a saját születésnapján hirtelen-váratlanul, szinte szemünk előtt szülte meg nagyobbik húgomat. Nevelőapám át szólt a hálószobából: „Na, Pirkó, ma este te fogod feldíszíteni a karácsonyfát!” Ekkora boldogságot! Nagyon jó lehettem, hogy Isten két ilyen hatalmas ajándékkal örvendeztetett meg. Azóta megértem sok szép Karácsonyt, de soha többé nem volt olyan színes karácsonyfánk, mint az a dió-

val, almával, sok-sok színes papírral, néhány arany hajjal ékesített!

Gyermekkorom legszebb emlékei a vártemplomi Betlehemes-játékok, az otthon meghitt melege, a karácsonyi előkészületek. Ezt visszük tovább, és adjuk át utódainknak.

Adventet a lányom és unokám indítja a gyönyörű koszorúval, és folytatódik áhítattal. Tisztába teszem a lelkem, megbocsátok mindenkinek, képeslapokat, üdvözlőleveleket írok, varrok, küldök a távolban levő rokonnak, barátainknak. A nagytakarítást követően ajándékokat készítek vagy vásárolok hozzátartozóim részére (leggyakoribb ajándék a könyv).

Idejében gondoskodom a szép természetes fenyőről, ami egymagában karácsonyi hangulatot teremt. Néhány szál virággal, koszorúval kitalogatok a temetőbe.

A finomságokat idejében elkészítem, nem hiányozhat a karácsonyi asztalról a diós-mákos kalács, a mézes sütemény, a töltött káposzta. Szentestén egyben az egész Család nálam, majd átbálgatunk húgomék házába együtt ünnepelni. Az úrvacsora és a kórusunk nyújtotta karácsonyi koncert elmaradhatatlan eleme az ünnep első napjának. A díszbédet Édesanyám biztosítja. *(Horváth Piroska)*

A Karácsonyt mindig nagy várakozás előzi meg. Gyermekünk kíváncsi kérdéseikkel rohamoznak: vajon mi lesz a karácsonyfa alatt? Szülőként törjük a fejünket, hogyan hozzuk összhangban az ő és a mi akaratunkat?

A várakozás, készülődés nemcsak a család berkeiben zajlik, hanem amint közeledik a Karácsony, nőszövecsi estéinken is ráhangolódunk az ünnepre (szerdánként gyűlünk egybe a lelkészék lakásán), amikor étel- és süteményreceptek cserélése, a kipróbált receptek eredményének kóstolása mellett jókat beszélgetünk örömről, bánatunkról, a bennünket foglalkoztató dolgokról, és ráébredünk, a legszebb Karácsonyra való ráhangolódás éppen ez: érezni, hogy mindig számíthatunk egymásra. Nem megyünk el egymás mellett, vagy a falutárs mellett úgy, hogy ne szólnánk egymáshoz, s ha valamelyikünknek szüksége van rá, időt is szá-

kítunk egymás meghallgatására.

Úgy gondolom a ma emberének erre van a legnagyobb szüksége, úgy a mindennapokban, mint a karácsonyi várakozásban. *(Vas Margit)*

Ahogy ünnepelünk

Emlékszem az én legszebb karácsonyomra, amikor még kis óvodás voltam, és reggel felébredtem, de nem nyitottam ki a szemem, hogy minél tovább tartson az a varázslat, amit ébredéskor megneszeltem. Mintha pont akkor tette volna le az angyal a meleg szobába a karácsonyfát, mert úgy zizegtek rajta a szaloncukrok és angyalszálak, és éreztem a fenyőfa összetéveszthetetlen friss illatát. Nem nyitottam ki a szemem, dehogyan, hisz ha kinyitom, akkor nem fogom látni azt, ami lelki szemeim előtt fénylett. Így tartogattam magamnak minél tovább a boldogító képet, amíg végre lassan-lassan kinyitottam a szemem... és nem csalódtam. Az ablak előtt pompázott a plafonig érő karácsonyfa. Ujjongva szöködtem a fa elé, és alatta megpillantottam egy gyönyörű alvóbabát. Volt cipőcskéje, hosszú ruhája, és amikor felemeltem, rám nézett szép kék szemével. Akkor szép fiatal szüleim voltak és testvérem. Ők már nincsenek csak az alvóbaba, amely mindegyik gyermekem játékszere is volt, és várja talán, hogy ránézzen majd az unokáimra is.

Karácsonyok múltak egymás után, és eljött az az idő, amikor én készítettem elő másoknak a karácsonyt, otthon a családban, a gyülekezetben, az osztályomban. A fiatal lendületével, teljes erőbedobással tettem ezt.

Adventkor bőven volt mindig és most is van tennivalóm, amelyek elsősorban az ünnepéről szólnak. Otthonunk külsejében igyekeztem megteremteni a karácsonyi hangulatot, aztán az osztályomban is karácsonyt váró tevékenységekkel és betlehemes betanításával, és először vittem be a templomunkba Locarnóból hazajövet a saját készítésű adventi koszorút, amit azóta is sok-sok éven át rendszeresen megtettem. A nőegyletben adventi kézműves tevékenységeket szerveztem, vagy helyet adtunk az adventi vásár lebonyolításának.

Úgy gondoltam, hogy a külső tisztaság és rend szükség az ünnephez. Ebből indul ki minden. Ez tükrözi a lelki tisztaságot is. A sütemények, az ételek hozzájárulnak ahhoz, hogy a családom érezze így is, hogy az ünnep kiemelkedik a hétköznapokból.

Karácsony estéjén a gyermekistentisztelet után, amelyen én is részt vettem gyermekeimmel és osztályommal, amely a betanult betlehemest adta elő ekkor, leülhettünk a karácsonyfánk körül, amit titokban kellett minden évben feldíszítenem, hiszen az angyalok nem szokták magukat csak úgy megmutatni a család aprócajainak.

Aztán minden karácsonyi éneket itthon is elénekeltünk a gyertyák fényénél, a csempe tüzeinek duruzsolása mellett, és a lányok gyakran fúrlyáztak. Ez a mozzanat a legmagasztosabb. Ekkor vált mindegyik legátusunk családtaggá legalább három napra.

Három nap egymás után mentem a templomba, az egyetlen hely, ahová megpihenni, megnyugodni mentem, miként szép egyházi énekünk is mondja, ahol az ünnep forgatagában Istennel lehettem, ahol szemügyre vehettem a mi nagy gyülekezetünket, és a szeretetről szóló ünnepi beszédeket meghallgathattam, mert onnan hazatérve ünnepi módon láttam el a családot, fogadtam az egyházfiakat, akik a legátuspénzt hozták, és ha máskor nem is annyira, de ünnepnap az állatok esti ellátása is az enyém volt, hiszen a férjem a leányegyház- ➔

→ községben szolgált, és a betegeknek úrvacsorát adott sok helyen a faluban. Az utóbbi években örömmel fogadom másodnap estjén a kántáló ifjúságot.

Adventi estéken hálát adtam Istennek, hogy ezt mind megtudtam tenni, és erőt kértem a további feladatok betöltéséhez, és reggel megújult lendülettel és erővel tettem, amit Ő rám bízott.

Nem nagyon gondolkodtam azon, hogy miért teszem, mert a feladatokat el kellett végezni, csak most, ebben a pillanatban gondolok arra, hogy esetleg valakinek boldog karácsonyi élményt szerezhettem az évek során, amelyre úgy gondolhat, mint én a gyönyörű gyermekkori élményemre.

Uram, Istenem! Adj nekünk olyan karácsonyt, amilyenre szükségünk van. **(Andorkó Rozália)**

Ezernyi emléket hoz elém a szó. Felidézem a régi karácsonyokat, amikor még nagy volt a családkunk, s az angyaljárásra összegyűltek az akkor még fiatal nagynénik, nagybácsik, mindig a gyermekes háznál, hogy együtt örüljenek a gyermekekkel, hisz a Karácsony az Ő ünnepük...

De a felnőttek is kaptak ajándékot, „testre szabott”, személyre szóló

meglepetéseket. A csomagok bontása külön élvezet volt, sok nevetéssel, tréfával fűszerezve. Mert akkoriban ritka volt a boltban vásárolt angyalfia, az ajándék elkészítése maga is öröm-forrás volt.

Mi, gyermekek is készítettünk ajándékokat szüleinknek, testvéreinknek, kitettük azokat este az ablakba – akárcsak az angyalkának „írt”, azaz rajzolt leveleinket – hogy az angyalka elvigye, s majd a gyertyagyújtáskor a fa alá helyezze. A fára kerülő finomságokat is együtt készítettük, s elküldtük az angyalkának, hogy azzal díszítse fel a fát. Az angyalka pedig jó szervező volt, megjegyezte, hogy melyik családba mit kell elvinnie. Mindig ugyanazokkal a díszekkel hozta a fát, amin örömmel fedeztük fel a már ismert régi díszeket, és nyugtáztuk az újabbakat, amelyekkel a töröttekét pótolta.

Most is feldíszítek egy kis fát ezekkel a régi díszekkel – persze az eltörtek helyébe újakat is szerzek, de jól esik látni azokat a régi díszeket, amelyek még Anyám gyermekkorából öröklődtek. Szomszédaim gyermekei is mindig megcsodálják, velük együtt szoktuk meggyújtani a gyertyákat, csillagszórókat, hiszen gyermek nélkül nem is igazi a Karácsony. **(Zsakó Erzsébet)**

Varázs-szó

Ha bánat ér és fáj a lelkem, ha gondok gyötörnek és szomorúság emészt, gyorsan kimondom a szót: **KARÁCSONY!**

Szívem megtelik békével és szeretettel, a gyermekkori varázslatos karácsonyesték semmihez sem hasonlítható boldogító szépségével. És akkor a legrosszabb rossz is elviselhetővé válik. Az a régi boldogság erőt ad.

Drága Szüleimnek sanyarú gyermekkorukban sohasem volt boldog karácsonyestéjük. Ezért, amikor összeházasodtak, elhatározták, hogy megpróbálják gyermekeik részére azt biztosítani, ami az ő életükből hiányzott. Nekik köszönhetően életem legszebb emlékei a karácsonyhoz fűződnek. Még a háború alatt is volt egy kis csenevész karácsonyfánk, s a nagy nyomorúság ellenére is kaptunk ajándékokat.

A karácsony számomra legfőképpen az örömszerzés alkalmá és lehetősége. Kevés nagyobb boldogság van a világon, mint másoknak örömet szerezni. Nem kell ahhoz gazdagnak lenni. Hiszen néha a legdrágább ajándéknál is többet ér, ha valakinek azt mondjuk: **szeretlek!** **(Sigmond Júlia)**

Kedves Angyal!

Tudd meg, hogy nagyon jó voltam. Na jó, egy-két csintaláságom is volt! Nagyon sokat segítettem anyuéknak! Egy csomó mindent kérnék tőled, de majd annak is eljön az ideje. Most a Mikulást várom, remélem ő is eljön hozzánk! Az ujjaimon számolom, hogy mikor fogsz jönni. Kérnék tőled egy vegyszékeset, egy nagy vízipisztolyt és egy nagy karácsonyfát, na meg egy csomó édességet. Aztán gyere!

Marosi Norbert, III. o., Kobátfalva

Pálffy Zsuzsánna Mónika vagyok. Tarcsafalváról írok neked! Sokat segítetted édesanyámnak, s jól viselkedtem. Most rátérek a lényegre: kérek tőled füzetet és ceruzát, hiszen ezek a legfontosabbak a tanuláshoz. Kérek

egy színes golyóstollat és egy radírt. Hozz nekem egy pár korcsolyát, meg egy blúzt! Nagyon szépen köszönöm, Angyalka! Szeretlek!

Pálffy Zsuzsánna Mónika, IV. o., Tarcsafalva

Nagyon szeretnék egy szép csizmát és egy szép kék bolerót. És egy szép képerintős telefont, és egy Mini-manót és egy szép táskát és egy nagy földgömböt és egy szép tollat meg egy szép fülbevalót.

Pap Anna Dóra, IV. o., Bencéd

Én sokat segítettem anyukámnak! Sokat takarítottam, vigyáztam Zsannetre, a kistestvéremre és még sok mindent! Remélem, hogy ügyes voltam az angyal számára is. Kedves Angyal! Én kérek tőled egy görkorcsolyát, mert a régi összetörött és egy csokor kék rózsát, mert mindig arról álmo-

dom. Nagyon szépem köszönöm, ha elhozod!

Szász Edina, III. o., Kobátfalva

Angyalka, kérek szépen Tőled egy hógömböt, de mielőtt ajándékot kérnék, szeretném elmondani, hogy nagyon várom már, hogy gyere. Remélem, sok havat hozol magaddal és egy szép karácsonyt, mint a tavaly. Kérlek, hozd el a hógömböt, egy kosárlabdát és egy kosarat is. Kérek még egy párnat is, aminek csillag formája van és egy karórát.

Remélem, gyorsan jössz, és örülhetek Neked!

Benczédi Noémi, I. o., Bencéd

Nagyon várom a karácsonyt. Megkérlek, hogy hozd el, amit kérek! Kérek tőled három hercegnős mesekönyvet, egy karácsonyfát, meg egy játékot.

Benczédi Henrietta, III. o., Bencéd

Jöttünk. Láttunk. Szívünkben visszük

Mátyás Erzsébet-Zita

„Kimondani ráérünk, [meg?]hallgatni soha.” (Hioszi Taitosz)

Az indító idézetsor kiegészítésre szorul, úgy érzem. Emberi természetünkől adódóan, különálló, kiváló tulajdonságunknak köszönhetően az emberi faj jellemzője, hogy beszél. Szavakat formál. Mond. Taitosz szerint mond akkor is, amikor hallgatnia kellene... Amikor **meghallgatnia** kellene az elhangzó szavakat!

Ennek volt keserves, gyászos igazolása 1579 novemberében is. János Zsigmond udvarának első prédikátora, Dávid Ferenc igazságának végzete. Gondolták akkor és ott. Ma viszont, évszázadok múltán, ugyanott álltunk rendületlen hittel. Félezen! Vitt a hit, kérte a lélek, hívott az igazság. *Hol van a mártír?* – zendült tüdőből a kérdés. Ajkak mozgásáról, szemrebbenésekből látni véltem, suttogásból kihallgatni akartam a választ. De senki sem mert fennhangon szólni: *Itt van!* Itt van mellettünk, velünk, körülöttünk! Itt van és volt mindig is. Ama mustármagnyi hitben, amit évszázadokkal ezelőtt lopott a szívünkbe. Azon jelszóban, amelyre, mint sziklára, egyházat épített. *Egy az Isten!*

Szó elhalhat, szív megállhat, de az igazságnak ember útjába nem állhat. Mert az igazság az Úristen beszéde, s az Isten beszéde megmarad örökre... Nekünk csak meghallani kell ezt. Úgy, ahogyan tettük 2011. november 5-én. Nem figyelve éles szelet, nem ügyelve köves útra, elmentünk kegyeletet tenni annál, aki életét adta hitéért.

Mélyen tisztelt Olvasó! Te képes lennél-e erre? Vég-sőkig kitarítani elméd döntése mellett, szíved elhatárolásánál? Tedd fel te magadnak ezt a kérdést, s amíg választ lelsz és bizonyosságot, tarts szem előtt egy gondolatképet: Déva vára zordon falainak romját, amelyből az „idő” évről évre ellop, s bár omlóban van már, lényege mélyen a szívünkben marad megalapozva, hiszen mi vagyunk erős vára ennek a hitnek!

Beteljesülő elképzelés

2011 novemberében mindannyiunk szíve tájára mentő lett elküldve; egy lelkiismereti meghívó kegyelet-tételre reformátorunk emléksírjánál. Az ország minden sarkából, az anyaországból is özönlött a nép, hogy bizonyítsa, Taitosz igenis téved: tudunk *hallgatni* és *meghallani*. Félezen vették nyakukba az országot, és nem figyelve szigorú szelet, kanyargó köves utat, elmentek imára egykori Déva várába.

A különböző erdélyi és magyarországi településekről érkező zarándokok a dévai hegy lábánál találkoztak, ahonnan felsétáltak a várromokhoz. Az emlékünnepegy alkalmi istentisztelettel kezdődött, amelyet Szabó Előd

ürmösi lelkész, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének titkára tartott. Imájában és ünnepi beszédében felhívta figyelmünket az egyéni, szüntelen igazságkeresésre, hiszen csak ezáltal válik le megemlékezésünk a megszokás, a hagyomány simára járt útjáról, és kezdi el önálló, örök ösvényét.

A méltatás szavai

Az istentiszteletet ünnepi beszédek követték, amelyek sorát Szabó László szindi lelkész, az Erdélyi Unitárius Egyház Képviselőtanácsának tagja és az ODFIE egykori elnöke nyitotta meg. Beszédében kiemelte az idéntől egyetemes rangra emelt zarándoklat jelentőségét, mely nemcsak a közösségi és vallásos élménynek köszönhető lelki, szellemi feltöltődés szempontjából fontos, hanem a XIV. alkalommal megszervezett emlékünnepegy szimbolikus jelentésében is. Akárcsak a hitünkről történő bizonyágtételkor, a konfirmáció alkalmával, íme 14 éves korában az egyház szemében is felnőtte vált a rendezvény. Ez tulajdonképpen egy beavatás a felelősség tanulásába, majd pedig annak vállalásába, a megfontolt gondolkodás és tudatos cselekvés életkörébe. Legyen

a XIV. dévai emlékzarándoklat is ehhez hasonlatos: szívünk egyik mozaikkockányi részének felelőssége, amelyet tudatos és gondos cselekedetek révén sok, jelentős darab kövessen. Az emlékbeszédben szó esett ugyanakkor az 55 évvel ezelőtt levert magyar szabadságharcról is. Ezt követően megemlékeztünk a nemrégiben elhunyt Kisgyörgy Árpádról, az Erdélyi Unitárius Egyház 1996–2002 közötti főgondnokáról.

Popa Ilona, az ODFIE társelnöke is köszöntötte a zarándokokat. Beszédében a Dávid Ferenc emlékünnepegy múltjáról és jelenéről beszélt, illetve a közösségi összetartozásról, amelynek köszönhetően a félezer zarándoknak egy emberként, magyarként szállhatott imája a magasba.

Az ünnepi beszédek sorát Toró T. Tibor, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnökének köszönetése zárta, amelyben méltatta Dávid Ferenc hozzájárulását az 1568-as tordai országgyűlés határozatához. Továbbá elismerő szavakkal illette az unitáriusok számarányon felüli részvételét a társadalmi és közösségi életben. →

→ Várjáték az emlékezéshez

A Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának hallgatói által rendezett és előadott várjáték zárta az emlékműsort, amely közvetlen kérdéssel – *Hol van Dávid Ferenc?* – próbálta válaszra vezetni a nézőket. A felelet viszont késett... De nem maradt el: *Itt van!* – hallani lehetett később a határozott választ. Itt van, mindenütt ott van, ahol egy léleknyi unitárius van. Ott van a hitünkben, hűségünkben, áldozattudatunkban – mindabban, amit tőle, a reformáció vértanújától tanulhat(t)unk.

Az ünnepi műsor végezetével gyertya-, illetve fáklya-gyújtást követően a zárandokok a cellában található emléksíron elhelyezték koszorúikat, virágaikat. A zárán-

doklat a dévai unitárius gyülekezet imaházában teázással és süteményfogyasztással zárult.

Nem zárhatom gondolatmenetem anélkül, hogy köszönetet ne nyilvánítanék a szervezők nevében mindazoknak, akik segítség-visszatartás nélkül hozzájárultak e nap, 2011. november 5. sikeres kimeneteléhez. Ez illeti egyaránt az ODFIE szervezőcsapatát és az idéntől a szervezésben szerepet vállaló Erdélyi Unitárius Egyházat; támogatóinkat, a dévai unitárius szórványközpont lelkes, segítőkész híveit, és természetesen mindazokat, akik lelket szántak a megemlékezésre.

Ne feledjük: „Az igazság aranyból van, és kiállja az idő próbáját.” (Hioszi Taitosz)

Múltat tisztelve lehet ápolni csak a reményt

Fekete Levente

Emlékjelhagyás Kisborosnyón

Kisborosnyó, egy alig 400 lelket számláló kis falu, mely szerényen húzódik meg a Bodzai hegyek lábánál, a hajdani Mikesek rengeteg erdői és a dicső Béliérek végtelennek tűnő uzoni birtokai között. E kis település központjában egy egyedi, méreteiben nem túl nagy, de jelentőségében annál figyelemreméltóbb magyar nemzeti emlékpark látható, amelyre vigyázóan néz le a tőle nem messze lévő református kis templom tornya. E bájosnak joggal mondható, vén fák árnyékában meghúzódó kis emlékpark létrehozásának kezdeményezője Damó Gyula nyugalmazott tanító, aki nagy lelkesedéssel, dicső múltunk iránti példamutató tisztelettel emlékjeleket, remekbe vésett kopjafákat állít. E nemes ügyben támogatói a vele együtt érző falustársak, a község vezetői, a református lelkész és a gyülekezet vezetősége.

E Székely–Magyar Történelmi Emlékparkban 2011. október 28-án négy jeles személyiség tiszteletére állítottak emlékkopjafát: a reformátor **Kálvin Jánosnak** (1509–1564), a református vallás alapítójának; **Márton Áronnak** (1896–1980), aki erdélyi római katolikus püspökként a kommunizmus szorításában töretlen hittel védte népét, egyházát, és szólalt fel félelmet nem ismerve a zsidóságot meghurcoló fasizmus ellen; **Nagy Károlynak** (1868–1926), aki Kisborosnyó szülötteként az Erdélyi Református Egyházkerületnek volt a trianoni években bölcs püspöke; **Dávid Ferencnek** (1520–1579), a kolozsvári születési lánglelkű reformátornak és az Unitárius Egyház alapító, mártír-püspökének, aki Erdély és így a magyar nemzet történelmébe a vallás- és a lelkiismereti szabadság apostolaként örök időkre beírta kövítésre méltó, példaértékű nevét.

Múltat ápolni, jövőt munkálni

E kedves ünnepség alkalmával az Unitárius Egyház részéről jelen volt Pap Mária, a háromszék-felsőfehéri egyházkör esperese, valamint Fekete Kincso Hajnal VIII. osztályos tanuló, az ODFIE által 2010-ben Székely-

udvarhelyen szervezett Országos Szavalo- és népdal versenyen népdaléneklésből I. helyezést elért unitárius egyháztag, Damó Gyula tanító úr kedves fogalmazásában, „mint a jövő egyik ígérete”, Fekete Judit édesanyja, valamint jelen sorok szerzője, nagyajtai lelkész-édesapa.

Az ünnepi istentiszteleten a szószéki beszédet Ft. Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspök-helyettese tartotta a 2Móz 13,17–19 alapján, amelyben a kegyelettel emlékező gyülekezetet arra figyelmeztette, hogy az emlékezés maga a történelem, amely soha nem szabad teher, pusztá kötelesség legyen, hiszen csak ebből nőhet ki a példamutató, munkás jövő. Ezt követően a gyergyóditrói származású Balázs Imre beszoigáló római katolikus plébános méltatta Márton Áron püspök életét és munkásságát, aki egyházépítő szolgálatát szintén Gyergyóditróban kezdte. Majd felhangzott Fekete Kincso-Hajnal csengő hangú előadásában – ahogyan csak a tiszta lélek tud szólni, hogy kimossa szívünkéből minden kételkedést – az *Édes Atyánk örök Úr odafenn* kezdetű 146-os számú unitárius egyházi énekünk és a *Mint a szép híves patakra* kezdetű 42. zsoltár Damó Gyula tanító úr kérésére, hiszen ahogy evangéliumban illő bölcsességgel mondotta, „soha nem szabad elfelejtenünk, hogy csak akkor van értelme ápolni a múltat, ha a jövő reményeiket felkaroljuk és bátorítjuk”. Gazda Zoltán színművész Horvát István és Ady Endre versei által az őszinte, művészi átélésnek azzal az élményével ajándékozott meg, amelyből még sokáig táplálkozik az abban részesülő. Pakucs Etelka nyugalmazott tanítónő Márton Áron életét méltató, a püspökért rajongó lélek kedves költeményét mutatta be. E meghitt templomi ünnepség után az emlékparkban sor került e négy monumentális kopjafa felavatására. A Dávid Ferenc kopjafát Pap Mária esperes szentelte fel a tiszta evangélium iránti örök hűség és szeretet jegyében.

Az ünnepségen jelen volt Lakatos Mihály, a magyarországi Kulturális Koordinációs Központ képviselője, valamint Nagyborosnyó község polgármestere, Lőrincz Kálmán.

A gyönyörű emlékkopjafákat a csernátони Hasszman fivérek faragták hívő, magyar lelkiismeretünk mementóiként. Adja az Isten, hogy legyen számunkra, kicsinyeknek és nagyoknak, koronás főknék és kétkezi munkásoknak ez az emlékpark egy szent zárandokhely.

Az áramlatról...

Simó Melinda

2010 tavaszán Csíkszentmihályra hívtak az ottani iskolába, hogy beszéljek a család és az iskola kapcsolatáról. Indulásom reggelén beszúrtam a következő idézetet a bemutatóm végére: *„Mindenki olyan mértékig része egy családnak vagy egy baráti kapcsolatnak, amilyen mértékű pszichikai energiát fektet be a közös célokba.”* (Csíkszentmihályi Mihály) Amint ez megjelent a képernyőn, láttam, hogy a hallgatóság érdeklődni kezd. Éreztem, hogy valami mélyen érinti őket.

Kommunikációs szakemberek gyakran idézik a következő történetet: angol misszionáriusok Dél-Afrika fekete lakosságán szerették volna kipróbálni a film didaktikai lehetőségeit. Ellenőrizni óhajtván feltevéseiket, megkérték a nézőket, mondják el, mit láttak. Legnagyobb meglepetésükre mindannyian azt felelték, hogy egy fehér tyúkot láttak. A misszionáriusok, akik jól ismerték a filmszalagot, semmiféle fehér tyúkot nem láttak rajta. Vágóasztalon, képről képre átvizsgálva a filmet, kiderült, hogy az egyik képkocka sarkában feltűnt egy pillanatra egy fehér tyúk, minden jelentőség nélkül, azonban a nézők számára mégis ez tűnt fontosnak mindabból, amit a vásznon láttak. Azért kötötte le a törzs lakóit ez a történet, mert ők is fehér tyúk-tenyésztéssel foglalkoztak, és a film távoli, szokatlan világából ez volt az ismerős, értelmezhető.

Visszatérve a történetemre, a helyiek elmondták, hogy Csíkszentmihályi számukra ismerős, mert a falujuk nevét viseli, és nagyon büszkék a chicagói egyetem neves pszichológia-professzorára.

Amint hazaértem, utána néztem a magyar származású pszichológus munkáinak, és rátaláltam a *Flow* (Áramlás) címet viselő alkotására.

Csíkszentmihályi Mihály *Flow*-ja, azaz a tökéletes élmény pszichológiája egy út, egy kis lépés ahhoz, hogy életminőségünk javuljon, őt idézve:

„Meg kell tanulnunk élvezni a mindennapi életet anélkül, hogy megakadályoznánk ugyanebben másokat.”

Csíkszentmihályi tanulmányai folyamán azt próbálta megérteni, hogy mit éreznek az emberek legörömtelibb pillanataikban, és miért. Kutatásaiban több száz olyan embert kérdezett meg, akik azzal foglalkozhattak, amit a legjobban szerettek: művészeket, sportolókat, zenészeket, sebészeket, gazdálkodókat, tanárokat. A tökéletes élmény elméletét a kutatásban résztvevő személyek beszámolóiból fejlesztette ki Csíkszentmihályi. A tökéletes élmény alapja a „flow”, vagyis az a jelenség, amikor annyira feloldódunk egy tevékenységben, annyira magával ragad, hogy minden más eltörlődik mellette, az élmény maga lesz élvezetes, és a tevékenységet bármi áron folytatni akarjuk, pusztán önmagáért.

Ezt érzi a festő, amikor a színek a vásznon mágnesként kezdik vonzani és taszítani egymást, s szeme láttára formálódik ki és kel életre valami új, valami, ami eddig nem volt a világon.

Mindannyian átéltünk már olyan pillanatokat, amikor azt éreztük, hogy az életnek mindig ilyennek kellene lennie.

Csíkszentmihályi szerint hasonló élmények keletkezésének nyolc alapfeltétele van: olyan feladatot kell vállalnunk, amelynek elvégzésére van esélyünk. Az öröm akkor tűnik fel, amikor a kihívás nagysága arányban áll az egyén cselekvési képességével.

Képesnek kell lennünk rá, hogy arra összpontosítsunk, amit csinálunk. Egy táncos így írja le, mit érez, amikor jól megy az előadás: *„Erősen koncentrálsz. Nem kalandozik a képzeleted, nem gondolsz semmi másra, teljesen belemerülsz abba, amit éppen csinálsz... Az energia szabadon áramlik benned. Ellazult, kiegyensúlyozott és mégis energikus vagy.”*

Összpontosításhoz szükségünk van arra, hogy a feladat céljai világo-

sak legyenek. A sakkozó célja egyértelmű: mattot adni az ellenfélnek.

Szükségünk van azonnali visszajelzésre. Íme egy 62 éves asszony vallomása: *„Különleges elégedettséget nyújt számomra a növényekről való gondoskodás. Szeretem látni, ahogy napról napra növekszenek. Gyönyörűek.”*

Erőlködés nélkül, elkötelezettséggel kell cselekednünk, figyelmen kívül hagyva a mindennapi élet aggodalmait. Ahogy egy fiatal kosárlabdázó elmagyarázta: *„Lehet, hogy egész nap ugyanazon a problémán jár az agyad, de ahogy játszani kezdesz, a kutyát sem érdekli már az egész!”*

Az örömteli élménynek elő kell segítenie a saját cselekedetek feletti kontroll elérését. Egy sakkozó ezt mondja: *„Jól érzem magam, és teljesen uralom a saját világomat.”*

Megszűnik a léttel való foglalkozás, és az áramlatélmény után az érzés még erősebben tér vissza. Egy híres vitorlázó szavaival: *„Így hát megfeledekezel önmagadról, megfeledekezel mindenről, csak azt látod, hogyan játszik a hajó a tengerrel, hogyan játszik a tenger a hajó körül, és mindent magad mögött hagysz, ami ehhez a játékhoz nem feltétlenül szükséges.”*

Megváltozik az időérzékelésünk. Egy balett táncos vallomása: *„Két dolog történik egyszerre. Az egyik, hogy bizonyos értelemben tényleg nagyon gyorsan zajlik le minden. Miután vége, úgy tűnik, hogy igen hamar lejátszódott. Látom, hogy éjjel egy óra, és azt mondom, ó, hát néhány perce még csak este nyolc volt. De miközben táncolok, olyan érzés, mintha sokkal tovább tartana, mint ameddig valójában tarthatott.”*

Azt szeretném ennek a könyvnek a bemutatásával elérni, hogy legyen egy támpontod, kiindulópontod, kedves Olvasó, amikor a téli esték csendjében, az ünnepek hangulatában átgondolod, tervezed életed alakulását. Bizonyára kellemes lesz összegyűjteni saját tökéletes élményeidet.

II. Úton a Via Egnatián

Demeter Sándor Lóránd

Utam a Via Egnatián továbbra is makedón földön vezet. Az egykori Makedónia központi részén vagyok, de nem használhatom ezt a megnevezést, mert akkor belekeverednék abba a politikai vitába, amely Görögország és az új jugoszláv állam, Makedónia között tart a jogtalan névbitorlás miatt. Mivel a több éve húzódó vitát az EU sem volt képes megoldani, egyszerűbb, ha kerülöm a félreértéseket, és azt írom, hódító makedón Nagy Sándor földjén járok.

A térség első központja, fővárosa Eyes (ma Vergina) volt. Nagy Sándor apjának, II. Fülöpnek, illetve gyermekének sírkamrái is itt találhatóak. Szépen kiépített múzeum őrzi emléküket. Később a központot áttették Pellába, amely II. Fülöp és Nagy Sándor születési helye. Hatalmas területen tárták fel az egykori város építészeti és régészeti leleteit, és a talált tárgyakból alig egy éve új múzeum nyílt. A múzeum előcsarnokának központi helyén Nagy Sándor korabeli mellszobra fogadja a látogatókat. Később Kasszandrosz király áthelyezte a fővárost, és az új központot – amint előző levelemben írtam – feleségéről, Tesszalonikról nevezte el.

A királynő városának régi részén a Vlatades monostor irányába tartok. Illő felkeresnem, ha már Pál emlékét őrzi. Kezemben térképpel és fényképezőgéppel igyekszem eligazodni a meredeken hegynek vivő keskeny sikátorokon. Egy utcanév, egy templom, egy műemlék... Valami mindig segít, de főként a sok barangolás tárja fel előttem Tesszaloniki kusza útjait. Hegyoldalba vájt, bokrokkal benőtt, vastag láncsal lelakatolt, pókhálós építmény (egykori sziklatemplom?) előtt mászkálok, vizsgálom a térképet, morfondírozok: Ez lenne a Vlatades monostor? Ó, nem biztosan hibás a térkép, de hát itt jelölik, s itt az egyetlen régi épület ez. Hm.

Kedves, mosolygós szemű öregúr szól hozzám angolul. Fellélegzem, mondom, mi járatban vagyok, eltévedtem, nem találok a monostort. Rám mosolyog, a sziklákon fölöttünk

álló új építményre mutat, s mondja: Az ott a monostor. Döbbenet lehet a szememben, mert rögtön folytatja: Ez az új, központi monostor, kutatóintézet is, ahová tanulni, ősi kéziratokat vizsgálni jönnek a szerzetesek. Mögötte van a kicsi, a régi.

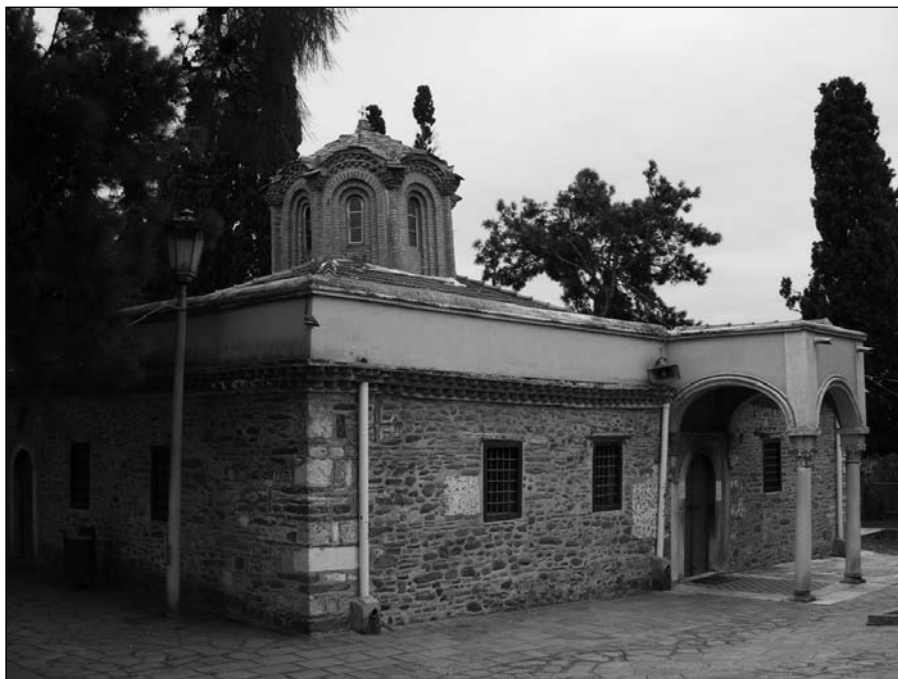
Fölöttünk komor monostor, alattunk vasárnapi lustaságban nyújtózkodó Tesszaloniki, előttünk az Égei-tenger végtelen kékje. Mesés képkeret egy beszélgetéshez. Makedón vagyok, mondja, de görög. Értem, hogy ez mit jelent? Hát hogyan érteném, válaszolom, romániai vagyok, magyar, de székely. Járt Marosvásárhelyen, így az első ember Görögországban, aki ezt érti. Már közös történelemtudattal folytattuk a beszélgetést, hogy világossá váljon előttem, a görög-makedón és a magyar történelem egy különös közös vonása. Mindkettőben gyakran ismétlődik a mondat: A török időkben...

A Valatades-monostor valamikor nagyon alacsony bejáratú monostor volt. A török hódoltság idején, Tesszaloniki elfoglalásakor, Mohamed szultán megnagyobbíttatta a monostor bejáratát, hogy lóháton tudjon oda bemenni, úgy járhassa körbe a templomot, és gyalázhassa

meg a gyaurokat. Ebben a monostorban falkép őrzi Pál apostol emlékét, és ha már itt vagyok – mondja – itt a közelben van egy másik monostor, nézzek be oda, különlegességet fogok látni, szakáll nélküli Jézus-ábrázolást, amely egyedi a világon. Sok mindenről beszélgettünk még, míg búcsúzás előtt bemutatkoztunk egymásnak. Ő irodalom-történelem szakos nyugalmazott tanár, én most Erasmus-diák, unitárius, protestáns pap. Háromszor forduljon balra – enged utamra –, és máris a monostornál van. Mintha mesét olvasnék – gondolom –, de a harmadik fordulónál ott is vagyok.

Világörökségtábla a bejáratnál – mintha otthon járnék –, parkoló, ajándékbolt szentképekkel és más kegytárgyakkal, fácánpark, múzeum, kilátó, harangláb, kutatóintézet. Látogatónak sok minden egy helyen, kulturált, szépen kiépített hely. A monostorba fényképezni nem lehet. Sajnálkozom magamban, hogy a Közlöny olvasóinak nem tudom megmutatni Pált, amint kezében tartja a vastag könyvet.

A múzeum ritkaságokat rejt. Több száz éves eredeti ikonok (fatáblára festett szentképek) között sétálgatva nézelődöm. Raktározom és leltározom a látottakat: ezt a családnak akarom megmutatni, ezt a gyülekezetnek, ezt milyen jó lesz a Közlönynek, ezt csak jó, hogy láttam, ez bizony az otthoni Szent László legendának ad kiegészítő értelmet... Ha írok arról,

hogy Pál a kezében könyvet tart, akkor le kell írnom, hogy miért? Ennél a gondolatnál tartok, amikor meglátok egy ikont, amely helyettem is magyarázatot ad a kérdésre. Az ikonon Péter és Pál egy templommakettet tartanak kezükben. Középen felül a világmindenséget uraló (pantokrátor) Jézus látható, aki Péternek kulcsokat, Pálnak pedig könyvet nyújt át. A keresztény képrészletben (ikon, freskó, kazettás mennyezet) a kézben tartott templom az Egyház jelképe. A

hagyományos kereszténység egyik sarkalatos pontját örökíti meg a kép. Eszerint az Egyházzal való gondoskodáshoz Péter kulcsokat kapott, hogy amit megköt a földön, kötve legyen az égben is. Ezért szokták a mennyország kulcsosaként emlegetni. Pál könyvet kapott, vagyis bölcsességet és tanítást.

Ezzel a képpel kicsit haza is utazok. Megállok a derzsi templom Pál apostol megtérését ábrázoló 15. századi falképe előtt. Összehasonlítom

az itteni falképekkel, ikonokkal. Érdekesnek tartom, hogy a magyar nyelvterületen az apostol életéből a pálfordulást, a megtérést emelik ki; az ortodox világ pedig az egyházat megtartó, bölcs tanító képét őrzi.

A komor monostor melletti kilátónál megállok. Miután szemeim beisszák a látványt, becsukom őket, és belső képet készítek magamnak a nyújtózkodó városról, helyekről, emberekről, illatokról...

A Via Egnatián tovább indulok.

Protestáns vasárnap Csíkszeredában

Szatmári Ingrid

Október végén ünnepi alkalmakon emlékeztünk az egyház hitbéli megújítására, a reformációra. Csíkszeredában kisebbségben élnek a protestánsok, de számunk a kezdeti néhány százzal, a 70-es évektől kezdődő dinamikus növekedés következtében, napjainkig elérte a három és félezret. 15 évvel ezelőtt **Hegy István** református és **Simén Domokos** unitárius lelkész közös istentiszteleti alkalomra hívta reformáció ünnepén a két vallás híveit a református imaházba, melyre azóta minden október utolsó vasárnapján sor került. Amikor 2000-ben felszentelték az új református templomot, illetve evangélikus pap is költözött a városba, a három felekezet tagjai úrvacsoraosztással egybekötött közös hálaadó istentiszteletet

tartottak, melyre nemcsak a városi, hanem az alcsíki és felcsíki szórványban élő híveket is meghívták. Ekkor született a **Protestáns Vasárnap** elnevezés.

Áldott alkalom ez nemcsak a hálaadásra és az emlékezésre, de a találkozásra, hitbéli megerősítésre is. Itt valósul meg ugyanakkor az az úrvacsorai közösség, amely teljessé teszi a Jézus Krisztus iránti elkötelezettségünket. Egy kenyérből, egy borból részesülünk, ezáltal betöltve Jézus óhaját, „hogyan egyek legyenek”.

Minden évben a református templom ad helyet ennek az istentiszteletnek, de esztendőként más más felekezet lelkésze hirdeti az igét.

Idén, 2011. október 23-án is zsúfolásig megtelt Isten háza. A szószéki szolgálatot Ft. Bálint-Benczédi Ferenc unitárius püspök végezte, aki a 23. Zsoltár alapján hitük megvallására és megélésére buzdította a híveket. Ünneppünket a kórus éneke, majd a szórványokból érkezők számára elkészített szeretetvendégség tette teljessé. Istennek legyen hála!

Kedves Angyalka!

Nekem nagyon sok vágyam van, remélem, tudod teljesíteni. Azt szeretném elsősorban, hogy a család legyen együtt a szeretet ünnepén, mert annál szebb nincs. Sok programot kitaláltam, csak legyen együtt a család. Engem az ajándékok nem érdekelnek, mert nekem nem az a fontos, hanem az, hogy mindenki együtt legyen, és érezzük jól magunkat.

Azt kívánom, hogy jó hideg és havas telünk legyen, hogy a vakációt tudjuk kihasználni. Ez a téli vakáció a leghosszabb, remélem, jó lesz, mert sok mindent tervezek, és meg is szeretném valósítani.

Tárgyakat is kérnék, de azok nem olyan fontosak. Minden álmom egy snowboard, de ha nem kapom meg, az

sem baj, mert a család az első. Előre köszönöm, és boldog karácsonyt!

Kovács Csaba, VII. o., Székelyderzs

Remélem, hogy ügyes voltam. Te ezt kell tudjad! Ezért kérek egy rózsaszín görit. Nemcsak ügyes voltam, de segítettem Mamáéknak pityókát is szedni. Szeretlek!

Pap Kamilla, II. o., Kobátfalva

Én szeretnék egy karácsonyfát. Szeretném, ha együtt lenne a családk. Szeretnék egy gitárt és megtanulni vele zenélni. Szeretnék egy doboz színes ceruzát is. Már nagyon várom a karácsonyt.

Molnos Kinga, IV. o., Bencéd

Én nagyon várom a Karácsonyt és szeretnék egy karácsonyfát, amin cu-

korkák vannak és díszek. Szeretném ha mindenki boldog volna és még azt is, hogy soha senki ne legyen szomorú. És még szeretnék egy gitárt. Már alig várom a karácsonyt.

Magyari Apollónia, IV. o., Bencéd

Én nagyon ügyes voltam a házi munkákban. Sokat segítettem a szüleimnek. Hozz nekem egy laptopot és sok boldogságot. A boldogságot ne csak nekem hozd el, hanem mindenkinek a házába.

Hozz még nekem iskolába járó tréninget, szép meséskönyvet, színes ceruzát.

Nagyon szeretem azt, hogy minden évben eljössz, mindenkihez bekopogatsz, s hozol fenyőfát.

Szentpáli Izabella, IV. o., Csehétfalva

Bencédi gazdag együttlétek

Ilkei-Makkai Ildikó

„tavaszok nyarak őszeim
maradékaim s őseim”
(Kányádi Sándor)

Egyházközségünk ez idei őszenek ünnepélyes, szép pillanatait Sütő András gondolatával tudom jellemezni: „Önmagát becsüli meg minden nemzedék azáltal, hogy tudomásul veszi: a világ nem vele kezdődött.”

Sok mindent megéltünk, sok mindennek tudtunk örülni az elmúlt hónapokban. Augusztusban hozzáfogtunk a felsőbencédi után, az alsőbencédi templom teljes feljavításához, valamint ravatalozóház építéséhez, a hívek adományából és más egyházközségi jövedelmekből.

Felemelő érzés volt őszi hálaadás ünnepén a belülről teljesen felújított templomunkban a 157 lelkes gyülekezetben 164-en együtt imádkozni.

1864-ben Kriza János püspök eljön Bencédbe, és felszenteli az 1860-ban befejezett új bencédi templomot. A felszentelés alkalmával ezeket a szavakat mondja: „Az új bencédi kicsi templom olyan, mint egy ékszer.” Az akkor ugyancsak zsúfolásig telt templomban büszkén néztek körül a hálát adó alsó- és felsőbencédek. Igen, sikerült a történelmi idők talán legnehezebbikében, a vesztes 1848–49-es szabadságharcot követő megfélemlítés éveiben, amikor néhány évig püspöke sincs egyházunknak, mert nem lehetett püspököt választani, Bencédben templom építeni. Érzem és megértem örömeiket, a büszkesé-

get, amelyet azon a vasárnap átéltek az elődök.

2011-ben megérintett a történelem szele, s a sokszor emlegetett „kicsi fehér templompadokba a holtak is mellétek ülnek” sorok, valósággá váltak, templomépítő elődök büszke mosolya kísérte ünnepi istentiszteletünket, és nagy püspökünk szavaival köszöntöttem az ünneplő gyülekezetet: Testvérem: ez a templom olyan, mint egy ékszer. Úgy akartuk megszépíteni, felújítani, úgy vigyáztunk rá, mint egy számunkra fontos ékszerre. Így lett gazdagabb az őszi hálaadás, hogy templomunkért is hálát mondhattunk.

Októberben idősek vasárnapját tartottunk, immár hatodik alkalommal. Újra száznál is több ünneplő gyűlt templomunkba, köszönteni az Ünnepelteket, ajándékcsomaggal, virággal, műsorról kedveskedni. Megköszöntük a forrását minden jónak, a szívünkben a szeretetet, ami az ő szívükből eredt, hogy ajtójuk, kapujuk előttünk mindig nyitva állt, hogy amikor testünket, lelkünket megpróbálta a mindennap küzdelme, hozzájuk mehettünk tanácsra, bátorításra. Köszöntük, hogy mindig meghallgattak, hogy mindig megsimogattak, hogy biztattak és bátorítottak. Bár csak meg tudnánk adni a szeretetet, az odafigyelést, hogy boldog öregkort élhessenek meg mindannyian, hogy gyermekek, unokák vehessék körül Önöket szeretetükkel, játékaikkal. Szavaikból az a boldogság sugá-

rozzon, mint Benedek Elek *Mióta nagyapó lettem* című verséből:

„Kályha mellett üldögélek,
Csak mesélek, csak görögélek.
Mese, mese... hoppá, ide!
S ölemben ül kis Évike.
Meg-megesik az is vélem,
Maradásom nincs a székbem.
Évikének ha úgy tetszik:
Nagyapó a földre fekszik.
No lám, mire vetemedtem,
Mióta nagyapó lettem!
Beállottam háttal lónak –
Így is jó egy nagyapónak.
Ahogy lehet négykézlábon,
Végig mászok a szobákon,
S nem bánom, ha nevettek is:
Közbe-közbe nyertelek is;
Így élek én mostanában,
Bent a jó meleg szobában.
Hol nyertelek, hol mesélek –
A királlyal sem cserélek.”

Olyan boldogok legyenek, hogy akár a királlyal se cseréljenek. Tegyük erről mindannyian.

Kicsiny gyülekezetünk októberre tartogatott még egy testvérgyülekezeti vasárnapot is, mely alkalmából a Nora Unitárius Univerzalista Egyházközség (Hanska, Minnesota állam, Amerikai Egyesült Államok) lelkésznoájának, Lisa Doege-nak prédikációját olvastam fel a gyülekezetnek, akik egyben véleményezték is az elhangzott beszédet, amit a lelkészno kérésére továbbítottunk a hanskai gyülekezet tagjainak.

Mindezen események, úgy érzem, erősebbé tették gyülekezetünket, mind szellemi, mind lelki, mind fizikai értelemben. Ennek folytatásához Istentől erőért, békéért, türelemért imádkozunk.

"A humor Isten ajándéka"

(Báró József)

Bor vagy ének?

A múlt század hatvanas éveiben, amikor a nagyvárosi templomgondozót és orgonafűjtatót még templomszolgának nevezték, s a templomi gázfűtést csak álmodta a gyülekezet és a templom egere, nos, a templomszolga egy délután fát vágott a templomi fűtés céljára, s a hasogatott tűzifát a pap fiának osztálytársával rakta be a fűskamrába.

Favágás szünetében a tiszteletes rendszerint egy-két pohár borral szokta traktálni a templomszolgát, vasárnap lévén azonban így szólt a pap: „Szívesen töltenék még egy pohár bort, de attól tartok, hogy a vecseryén félreviszi az éneket.”

A templomszolga azt mondta erre: „Tudja mit, tiszteletes úr? Én megiszom a bort, s inkább meg se mukkanok.”

Pálffy Tamás Szabolcs

„Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld”

Szabó Előd

„Az értelmesek pedig fénylenek, mint az égnek fényessége; és akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok örökkön örökké.” (Dán 12,3)

Dániel próféta könyvének szép szavaival emlékeztek meg az ürmösiek egykori lelkészükről, a 30 éve elhunyt Lőrinczi Lászlóról, aki 1947 és 1975 között végzett egyházközségükben lelkészi szolgálatot.

Bár 30 év telt már el Lőrinczi László halála óta, Ürmösön ma is lehet vele találkozni. Egy vasárnapi istentisztelet ideje alatt a zoltáréneklés közben, egy nőszövetségi találkozón, amikor tőle tanult énekek hangjai csendülnek fel, vagy egy dalárda próbán, ahol hangok és emlékek teszik elevenné azt, akit az ürmösiek csak „papbácsiként” emlegetnek.

Életút Isten kezében

Lőrinczi László 1898-ban született Felsőrákoson, papi család gyermekeként. Felsőrákoson, nagyszüleinél töltötte életének első éveit, s itt csodálkozott először rá az élet sokféleségére és csodálatos erejére; itt szerette meg egy életre a mezőgazdaság, a gyümölcsstermesztés, az állattenyésztés ágát-bogát. 1916-ban sorozták be a magyar hadseregbe, s került előbb az első világháború tűzvonalába, majd olasz hadifogságba. Az első világháború viszontagságai után hazatért fiatalember álma az volt, hogy erről a sokszínű életről szerezzen tudást, de a kor, a körülmények a lelkészi pályára kényszerítették: „Itthon szomorú családi helyzetet találtam és leverő értesülések fogadtak. Édesanyám leromlott idegállapotban, Édesapám gondokkal terhelten. Két bátyám valahol messze Kelet-Szibériában hadifogságban, alig van hír róluk, nagyobbik öcsém katona, csak a kisebb van itthon. Én is bármelyik percben kaphatom a behívót átképzésre. A főiskolai továbbtanulás elé áthághatatlan akadályok tornyosulnak. egyedüli lehető megoldásként a Teológia mutatkozik.” Nehéz belső küzde-

lemként élte meg ezt a kényszerű fordulatot: „Szószéken szónokoljak én, aki soha egy verset el nem szavaltam; halottakat temessek, ki az élet rügyező-tojánhéj-pattantó indulásában találok legnagyobb gyönyörűséget; a Biblia betűit böngésszem én, kinek Brehm nyitotta rá lelkem ablakát a természetben nyüzsgő élet gazdag világára...” Kolozsvári tanulmányait befejezve az Amerikai Egyesült Államokban folytatta a tanulást, ahol a teológiai tárgyak mellett állattenyésztési, mezőgazdasági ismereteit is bővítette. Hazatérése után a Nyikó menti Kadácsban kezdte meg lelkészi pályáját, majd 1942-ben Székelykeresztúron lett tanár, iskolaigazgató.

1947-ben vállalta el az ürmösi lelkészi szolgálatot. Közel három évtizeden keresztül állt hűséggel a bástyán. Felvállalta a magyarságtudat és az unitárius örökség továbbadását, ifjú lelkekbe való beoltását. Az azóta felnőtté vált akkori ifjak elevenen őrzik az istentiszteletek után tartott ifjúsági találkozásokat, amikor olyan történetekkel, tanításokkal gazdagította lelküket, melyek életüknek, mindennapjaiknak nagy kérdéseire adtak választ, útmutatást. Emléke megmaradt, élő maradt az elültetett fák, s a lelkekben elültetett örömmüzenet által.

Tevékenységének kiemelkedő eredménye volt a dalárda megszervezése. A pontosságot, az igényességet, a megbízhatóságot megkövetelte. 1968-ban, egyházunk megalakulásának 400. évfordulója alkalmával szervezett egyetemes egyházi ünnepek keretében a közel 50 tagot számláló dalárda fellépett Kolozsváron, Tordán és Déván. A Kolozsvári Unitárius Kollégium udvarán készült fénykép nemcsak a lelkészi irodában díszeleg, hanem becses kincsként őrzött ereklye sok ürmösi családi hájlékban.

1975-ben vonult nyugdíjba Ürmösről, nyugdíjas éveit Székelykeresztúron töltötte. 1981. október 24-én örökre megpihent.

A rózsza szépsége és illata

2011. október 22-én a székelykeresztúri timafalvi temetőben nyolcvan tagot számláló zaránokcsapat Lőrinczi László két gyermekével és unokájával együtt áhítattal emlékezett meg a papbácsiról és a papnéiről. A kopjafákat körülállva imádkoztunk, s a dalárda a tőle tanult énekekkel tisztelgett. A hozzátartozók az ürmösieket ebédre hívták meg, ahol kötetlen formában folyt tovább az emlékezés.

Vasárnap, október 23-án Ürmösön tartottunk emlék-istentiszteletet. A Székelykeresztúron jelenlevő családtagok mellé még két unoka csatlakozott. Az istentiszteletet követően a dalárda és az ifjúsági egyesület tagjai dalokkal, versekkel tették teljessé a templomi együttlétet. ➔

→ Mécs László szavainak kíséretében a templom udvarán, az emlékét őrző kopjafa közelében két fát ültettünk el a papbácsi tiszteletére: „vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld.” (Mécs László: Vadócba rózsát oltok) A fát az ürmösiek és a leszármazottak közösen ültették el, jelezve ezáltal, hogy nemcsak a család tartja magáénak Lőrinczi László emlékét, hanem az ürmösiek is őrzik

élő és az örömezenet díszét sugárzó szellemét. Unokája, Sófalvi László köszönte meg a család nevében a megemlékezés megszervezését, s szép ajándékkal kedveskedett az ürmösi unitáriusoknak.

Az ünnepélyes szertartás végeztével még sokáig folyt az emlékek fellevenítése.

Valljuk, hogy nemcsak emlékeztünk és koszorúztunk, hanem ün-

nepségünkkel megmutattuk önmagunknak és a kívülállóknak, hogy a beoltott rózsá szépsége túlélte azt, aki kezében, lelkében az oltókés dolgozott.

Fogadjuk, hogy a szépséget mi is igyekszünk gyermekeinkbe, ifjainkba, a vadócba beoltani, hogy munkánk és életünk ne hiábavaló és esetleges legyen, hanem jelenlétünk által valóban „szebb legyen a föld.”

Egyházköri Ökumenikus Kórustalálkozó

„Dicsér Téged teljes szívem”

Máthé Sándor

A háromszék-felsőfehéri unitárius egyházkör és a brassó-óvárosi unitárius egyházközség szervezésében 2011. november 12-én egyházköri ökumenikus kórustalálkozóra került sor Brassóban, az unitárius templomban. A találkozó mottója: „Dicsér téged teljes szívem” volt. A kórustalálkozó része volt a Brassói Magyar Napok (nov. 6–14.) rendezvénysorozatának.

A találkozóra az egyházkör területén működő egyházközségi vagy hasonló egyházi érdekeltségű énekkarokat hívtuk meg. Három nem unitárius dalárda is jelen volt. A találkozóon a következő kórusok vettek részt: az Árkosi Régeni Áron Dalárda (Márk Attila – kórusvezető), a Brassói Magyar Dalárda (Klára Mária Valéria), a Felsőrákosi Unitárius Vegyes Kórus (Fitori Miklós), a Fogarasi Római Katolikus Énekkar (Palkó Sándor), a Kökösi Harmónia Vegyes Kar (Jakab Csaba), a Nagyajtai Gazdag Miklós Polgári Daloskör (Péter Géza), az Olthévízi Vegyes Dalárda (Sylveszter Pirooska), a Sepsiszentgyörgyi Kriza János Unitárius Vegyes Dalárda (Karácsóny Gabriella), a Székelyudvarhelyi Ref. Bethlen Gábor Dalárda (Máthé Vilma), az Ürmösi Unitárius Da-

lárda (Urák János), a Vargyasi Dávid Ferenc Dalárda (Varga Réka), a Brassói Unitárius Vegyes Dalárda (Bartus Szende Enikő).

A kórustalálkozó délelőtt 10 órakor rövid áhítattal kezdődött, majd a házigazda-főszervező, jelen sorok szerzője köszöntötte a vendégkórusokat és meghívottakat. Az egyházkör részéről Pap Mária esperes-asszony szólt az egybegyűltekhez.

Ezek után a résztvevő kórusok műsora következett, az előre megállapított sorrendben. A kötelező énekszámot a program végén közösen énekeltek a kórusok, a házigazda egyházközség énekvezérének vezényletével.

A kórustalálkozó záró mozzanatát megtisztelte jelenlétével Füzesi Oszkárné, Batai Erzsébet nagykövetné asszony, Léljai Koppány, a Bethlen Gábor ZRT vezérigazgatója, valamint Toró Tamás, a Brassói Magyar Napok rendezvényeinek főszervezője, a Brassó megyei EMNT elnöke. Mindhárman köszöntötték a rendezvény résztvevőit, értékelve azt a közösségeket erősítő és megtartó munkát, amit a kórusok és azok vezetői vállaltak és végeznek.

A találkozó ünnepélyes befejezésekként közebedre került sor, a több mint 300 kórustag és meghívott vendég részvételével. A közebed árát és a rendezéssel járó egyéb költségeket pályázatokból, az egyházkör, ill. egyházközség pénztárából fedeztük. Főtámogatónk a Bethlen Gábor Alap. Ezenkívül, szintén pályázat útján, támogatást ígért a Communitas Alapítvány és Brassó Megye Tanácsa is.

Bedő Gábor emlékezete

Lukácsi-Tóth Ildikó

Fiatalsága tavaszán, az élet derekán, mikor annyi életkedvvel, nemes ambícióval, munkaszeretettel volt telve, mikor annyi gyöngédség s anynyi ártatlan öröm vette körül kedves kis családja körében, halt meg Bedő Gábor, Magyarsáros papja.

1907-ben kerül Magyarsárosra. Itt kezdte és végezte – négy év szolgálat után – pályáját. Sajnos nem érte meg a magyarsárosi unitárius templom építésének befejezését, amit 1912 augusztus 25-én szentelt fel Ferencz József püspök. Megemlítené, hogy a küüllői egyházkör lelkészei *Egyháztársadalom* című havilapjának beindulását sem élhette meg, melynek előkészítésében oly lelkesen munkálkodott, a havilap ugyanis 1912 január 1-jén jelent meg, halála után 2 hónappal.

Azt mondják, csak az hal meg, akit elfelejtenek. Bedő Gábor lelkész azonban nem lehet elfelejteni, mert neve ma is ott él az egyházközségben, a magyarsárosi templom falai között, melynek alapkövét ő tette le, és amelyhez olyan szép reményeket fűzött.

„Ah, mily hamar befejezted az ember tragédiáját, mily hamar megfutottad hivatásunk kálváriáját, véve vállaidon a nehéz keresztfát, s mi az elmúlás Golgotáján állva, bámulva nézünk sírodra, kérdőleg tekintünk egymásra, miért kellett mindennek így történnie az élet tavaszán? Élni fogsz közöttünk, mert a szeretet tollalval lelkünkbe vésett emlékeket kitörölni sohasem lehet... Addig is Isten veled... Bedő Gábor, Isten veled, jó éjszakát!” – fogalmazott a sírnál el-

mondott beszédében a búcsúzó Ütő Lajos dombói lelkész.

A magyarsárosi egyházközségben beindított építő, szépítő munka részeként, 1987-ben Bedő Gábor sírját felújították, sírjához sírkeretet és kopjafát emeltek. Gellért Sándor költő sorait idézve: „Bármi legyen bére, valakinek állni kell a tornác küszöbére.” Köszönet illeti Nagy Endre lelkészt, Tóth József gondnokot, Bandi Dezső népművészt, Tóth Gyula tanítót, és Tóth Jenőt – édesapámat –, amiért „a tornác küszöbére” álltak, példaadó munkájukért, amiért ápolták és tisztelték az egyházközség múltját.

És mi a mi feladatunk?

Hálával gondolni azokra, akik előttünk jártak. November elsejére férjemmel és kisfiammal rendbe tettük Bedő Gábor sírját, az emlékére állított kopjafát beolajoztuk s virágokkal díszítettük fel a sírt, amelyeket a dombói Dudás Katalin ajándékozott erre az alkalomra.

VEN vetélkedő a székelyudvarhelyi egyházkörben

Dávid Ferenc élete és munkássága

Bencze Ilona

A székelyudvarhelyi egyházkör szervezésében november 11-én került sor az egyházköri VEN-olimpiára. A rendezvény házigazdája a székelyudvarhelyi 2. számú unitárius egyházközség volt. A vetélkedőn nyolc egyházközség harminchárom V–VIII. osztályos diákja vett részt.

A III. alkalommal megrendezésre kerülő olimpián a résztvevők Dávid Ferenc életéből és munkásságából mérték össze a tudásukat. A diákokat az egyházközsé-

gek lelkészei és vallástanárai készítették fel. A vetélkedő célja az unitárius hitben való megerősödés elősegítése volt. Ennek érdekében a csoportosan kitöltött ismeretfelmérő teszt mellett a gyermekek énekeket tanultak, és személyiség-fejlesztő játékokon vettek részt.

A III. VEN-olimpiát a székelyderzsi csapat nyerte. Második helyezést ért el a két homoródszentmártoni csapat, valamint Homoródújfalú képviselői. Harmadik díjat a székelyudvarhelyi 1. számú egyházközségből érkezett gyermekek kapták. Dicséretben részesült a székelyudvarhelyi 2. számú egyházközség, valamint a homoródjánosfalvi egyházközség két csapata.

A székelyudvarhelyi egyházkör VEN-olimpiáinak sorát 2012 májusában folytatjuk, amikor a diákjaink egy újabb élményekben gazdag vetélkedő alkalmával találkozhatnak újra.

Kedves Angyal!

Szeretném, ha karácsonykor együtt lenne a családom. A családtagjaimnak az év során nagyon sok dolga volt, kevés időnk volt együtt lenni. Amikor együtt lehetünk volna, akkor nekem tanulni kellett.

Jó lenne, ha a kicsi tesóm megtanulna járni. Talán ez lenne a legcsodásabb ajándék Tőled. Nagyon örül-

nék, ha Éva és Melinda nagynéném eljárnének és meglátogatnának, mert olyan keveset látom őket. Szeretném, ha a család együtt díszítené fel a karácsonyfát. Nagyon jó együtt eltöltött idő lenne.

Nagyon örülnék, ha az idén is hoznál ezüst nyakláncot. Tudom, hogy a tavaly is hoztál, de az sajnos elszakadt.

Sokat segítettem édesanyámnak és édesapámnak. Ügyeltem a kistestvé-

remre, Hunorra. Mint minden más gyerek, én is voltam rosszaság. Volt, amikor szüleimnek feleseltem, s nem fogadtam szót. De Te tudod a legjobban, hogy egy ember sem tökéletes, s ezért remélem, hogy megbocsátasz, s teljesíted kívánságaimat.

Ha megkapom, nagyon boldog leszek!

Vaszi Henrietta, IV. o., Nagykadács

Altrincham–Marosszentgyörgy

Pálffy Tamás Szabolcs

2009. szeptember 13-án a Midgley lelkész házaspár meghívására hitvestársammal, Anna-Máriával unitárius istentiszteleten vehettünk részt Angliában.

Történt ez Manchester közelében, Altrinchamben, a Dunham úti Unitárius Egyházközség templomában. Celia Midgley lelkész nő szószéki szolgálata középpontjában egy fontos festmény állt: Körösfői Kriesch Aladár alkotása, *A vallásszabadság kihirdetése az 1568. évi tordai országgyűlésen* című festmény, amelyet a tordai múzeumban „restaurálási okokból” hosszú ideig nem lehetett megtekinteni. Magam a 23. zsoltárt olvashattam, és erdélyi lelkészi szolgálatunkról, gyülekezeteinkről is szólhattam. A közösségi teremben tea vagy kávé fogyasztása mellett beszélgettünk az érdeklődőkkel. Később a Manchesteri Unitárius Főiskola korábbi principálisa, Ann Peart lelkész nőnek köszönhetően a nagyváros Kereszt úti (Cross Street) unitárius templomába is ellátogathattunk. A parókián John Midgley nyugalmazott lelkész mesélt arról, mit jelentett számára altrinchami, majd manchesteri papként szolgálni, mit jelent unitárius lelkészférfynek lenni. A késő délutánba nyúló beszélgetés rendjén szó szót hozott, Midgley-ék pedig igazi angol teát Pálffyéknek.

Egy angol és egy erdélyi unitárius lelkész házaspár közti baráti kapcsolat alapozta meg Altrincham és Marosszentgyörgy testvér-egyházközségi kapcsolatát.

Erdélyi és egyesült királyságbeli unitárius egyháztörténeti szemszögből nézve: 2011-ben az Angol Unitá-

rius Egyházzal való kapcsolatfelvétel 190. évfordulóját nyugtázhatjuk!

Magvető hava 12-én este a repülőtéren vártuk a Manchesterből ünnepségünkre érkező angol unitáriusokat: Daniel David Crosby lelkész barátunkat és dr. Carolyn Jones testvér-gyülekezeti kapcsolattartót. Első erdélyi vacsorájukat ételkölteménynek nevezték az angolok. 13-án délelőtt rendhagyó unitárius vallásórát tartottunk: a Szent György Gimnáziumból kéz a kézben vonultunk fel kisdíákjainkkal templomunkba. Vendégeink Nagy Réka tanárnő vezetésével pillanthattak be a helyi iskolában zajló oktatási tevékenységbe. A Polgármesteri Hivatalban megmutatkozott a lelkész által felvállalt helyi kép-

viselői munka elismerése: azt hiszem, hogy az unitáriusok vendégeit még

nem részesítette ilyen szíves fogadtásban polgármester a településen!

Ernyében az angolok is kis ékszernek nevezték a község harmadik unitárius templomát. Régenben szórványkörülmények közt élő unitáriusaink gondnoka, Fekete Tamás és Demeter Judit jegyző-pénztáros a történelmi belváros nevezetességeit igyekeztek dióhéjban bemutatni, és angol nyelven szólni régeni hitéletünkről. Iklandon a vályogház papi lakon, tizenkettes tanítványi körben került sor kétnyelvű Bibliaórára. Érdekes, hogy a kis falu nevében benne van a *land* (1. föld; 2. ország) szó – mondták a vendégek. Pénteken szombatra készültünk: az Egy az Isten és Isten áldja „unitarikumokat” gyakoroltuk.

Templomunk felszentelése 16. évfordulója alkalmával szervezett ünnepségünkön először angol nyelven „szólt” a textus: „Akinek van füle a hallásra, hallja!” A megyei média képviselői jelenlétében Daniel Crosby barátom a köszönet hangján szólt a „hatvanat súroló” templomi hallgatósághoz: egy jövőbe mutató, boldog és egészséges testvér-egyházközségi kapcsolat képét rajzolta meg. Carolyn Jones az egyházközségi életünket szemléltető fotókat köszönte meg, és János Zsigmond unitárius fedelmet is „megidézte”. Baráti szövetségkötésnek nevezte az ünnepi alkalmat, és zászlót nyújtott át Ábrahám Dezső gondnokunknak, templomi használatra. Sütő Magda református kántornő vezetésével lélekemelően énekelt az újra- és átalakult, nyolctagú Új Tavasz Női Kórus.

Az áldáskérés rendjén Daniel Crosby, Pálffy Anna-Mária, Pavelka Attila unitárius lelkészek, Sütő István református lelképásztor és e beszámoló szerzője mondtak bibliás jókat. Istennek legyen hála, hogy gyermekei építő munkáját megáldja!

Kedves Angyal!

Szeretném, ha karácsonykor eljőnél hozzánk, s hoznál nekem egy telefont. Ha elhozod, megígérem Neked, hogy viselkedni fogok! Szeretnék egy igazi versenykocsit, egy távirányítós

helikoptert és még sok édességet. S jó lenne, ha végre megláthatnálak Téged!

Kedves Angyal! Eljőnél az iskolába is? Ne csak nálunk gyere, hanem más gyerekekhez is. Ha hozol valamit, akkor szeretlek, ha nem hozol, akkor is! **Kiss Albert, III. o., Nagy-kadács**

Sokat segitettem szüleimnek. Takarítottam, pityókát és almát szedtem. Segitettem Emőke testvéremnek a tanulásban. Remélem, hogy ez elég, hogy megkapjam, amit akarok!? Szeretnék kapni egy forgóséket és még valami apróságot! **Somai Mónika, III. o., Kobátfalva**

Magamban-búcsúzás dr. Kisgyörgy Árpádtól

Keresztes Sándor

A búcsú és a tisztességadás végső óráiban a méltatód sok mindent elmondtak, tisztelt Doktor úr, ám hogy teljesebb legyen emléked képe, engedtesse meg azt is elmondani, hogy látványos-zengzetes karrier-csúcsot magyarként Marosvásárhelyen nem érthetél el. Szakmai tudásod, elkötelezettséged, munkád kellett, de amikor előléptetéseket, díjakat, kitüntetések osztozottak, többé-kevésbé elfeledkeztek rólad.

Sokan voltak, akik ezt megelégtették, a **másodrendűséget**, és kitelepedtek Magyarországra, de te nem tetted! Nem, mert tudtad, hogy székel-magyar népednek szüksége van rád. És azt is tudtad, hogy azon a Budapesten, ahol László Gyulát az Akadémia közelségébe sem engedték, ahol Teleki Pál nem kaphatott szobrot, Makovecz Imre megrendelést, a Turulmadár tisztességes fogadtatást, ahol megtagadtak minket, magyarabb magyarokat, azon a Buda-

pesten is hasonló lett volna a jussod! Hát miért ez a kísérteties hasonlóság? Azért, mert sem a világi, sem az egyházi hatalmak – bárhol és bármilyen jelkép alatt is regnáljanak – nem szívlelik az **Egyéniségeket!**

Mert az **Egyéniség** nem hajbókoló-tapsoló bábu, hanem karakter-

res, igazmondó ember akkor is, ha betörök a fejét, ha sárral dobálják, vagy más retorziók érik.

Az **Egyéniség** elkötelezettsége, munkakészsége, embernyi emberisége nem látszat, nem külsőség, hanem belülről fakadó lelkiség, és ezt másoktól, még „főnökeiktől” is elvárja.

Az **Egyéniség** nem pártokban, nem klikkekben, nem ilyen-olyan érdekekben gondolkodik, hanem népben, nemzetben, hazában, jövődben, megmaradásban – s természetes, hogy mindezek villámokat vonzanak a fejére...

Legyen hála a jó Istennek és az egykori székel szülőknek: Dávid bácsinak és Róza néninek, akiknek ál-mából-vágyából nyolcvanegy esztendővel ezelőtt megszülethetél, hogy te is **Egyéniség** voltál, tisztelt Doktor úr.

És hiszem, hogy ez az életminőség, amit megéltél, minden karrier-csúcsnál több, értékeesebb, mert az örökkévaló Istennek is ez a mércéje!

Ő áldjon meg haló poraidban. Lelked üdvöztse. Nekünk, ideig-óráig tovább élőknek a vigasz mellett adjon ösztönzést példád követésére.

Isten veled, Isten velünk!

András-napi emlékezés

Máthé Sándor

Korábbi mulasztást igyekszem jóvátenni e rövid megemlékezéssel, majdnem fél évvel Balázs András egyházközségi gondnok halála után. Hiánypótló is egyben ez az írás, mert néhai gondnokunk életéről, egyházi szolgálatáról – bár korai lenne most azt teljes egészében értékelni – legalább egy ilyen rövid írásban illik szólni.

Balázs András, a Brassó óvárosi unitárius egyházközség gondnoka, hosszas betegeskedés után 2011. július 24-én hunyt el. Temetésére július 26-án került sor a brassói református temetőben, ahol a szertartást jelen sorok írója végezte. A háromszék-felsőfehéri egyházkör részéről Pap Mária esperes, az ürmösi szülőfalú közössége részéről pedig Bódi György mondott búcsúbeszédet.

Balázs Andrást mindenhol megbecsült, elismert szakemberként tartották számon. Magyarságára, unitárius hitére büszke volt, azokat nem rejtette véka alá. Évtizedeken keresztül aktív tagja volt a helybeli unitárius egyházközségnek, ahol a gondnoki tisztségig emelte a köztisztelet, elismerve egyházszeretetét, hűségét. Tagja volt az Unitárius Egyház Főtanácsának és Zsinatának. A magyarság helyi érdekképviseletében is aktív szerepet

vállalt, ahol szintén elismerték odaadását, szolgálatkészségét.

Kettős minőségben emlékezem: mint lelkész és mint barát, hiszen a közel két évtized alatt nemcsak hivatali kapcsolatot tartottunk fenn, hanem igazi barátság is összekötött bennünket. Ezért nehéz számomra az emlékezés, és volt nehéz a temetési szolgálat, amelyből idézek:

„*Drága Barátom, Drága Testvérünk! Körülálljuk koporsódat: a téged gyászolók, a téged szeretők, a rád emlékezők sokasága, s azt érezzük, amit József Attila így fogalmazott meg: „A semmi ágán ül szívem, / Csöndes kis teste hangtalan vacog.” A költői sorok legbensőbb titkait csak azok értik és érzik igazán, akik a legközelebb állnak hozzád... Gyászoló szeretteid most úgy érzik, hogy számukra, egy időre, semmivé lett minden, csak a veszteség, a gyász fájdalma maradt. Kiáltani kellene, hogy világgá kiáltsák a szív csöndes vacogását, de mert nem szokás, a gyászoló megpróbálja magába fojtani a fájdalmat, az érzést, néha el szeretné titkolni könnyeit is. Így küszködünk mindannyian a szavakkal, könnyeinkkel...”*

Arra kérjük a mindenható Atyát, hogy adjon neked békés nyugtot az örök lakhelyen, lelked találjon üdvösséget Istennél. Emléked éljen mindazoknak szívében, akik szerettek, és azoknak szívében is, akik most e sorok olvastán rád emlékeznek. Nyugodj békében.

Idősek vasárnapja a lókodi öregotthonban

Simó Sándor

Mindig csodálattal nézek az idősekre. Magam előtt látom az időtől, nehézségtől, gondtól megtört emberi arcokat, alázattal tekintek a munkától feltört érdes kezekre, tapasztalom az akarattól és szándéktól tele levő emberi szemek csillogását. Közmunkák szervezése alkalmával mindig örömmel állapítottam meg, hogy a 70–80 évesek sosem érezték magukat gyengének, tehetetlennek ahhoz, hogy kitűzött céljaink megvalósításában minket segítsenek. Láttam már 80 éves férfi kezében kaszát, amint a temetőt takarítja, vagy éppen segít a tűzifa felvágásában. Érzékeltem, milyen súllyal bírt életünkben a múlt fellevenítése és a jövő építése gyülekezetünkben. Tanítók és lelkészek hangja szólal meg ajkaikon, amikor a nem is olyan régmúlt történéseit hozzák életünk középpontjába. Élettapasztalatukat talán sokszor irigyeljük, s amikor néha összegyűlnek és népdalokkal, nótákkal törlik meg egy közösség csendjét, szeretnénk, ha ezek az alkalmak gyakrabban lennének jelen az életünkben. Közösségünk elég nagy része áll idős emberekből. 1998 óta többször tapasztaltam már ragaszkodásukat és szeretetüket Homoródjánosfalván és Homo-

róddarócon személyem és családom iránt is. De érzem azt is, hogy a velük eltöltött évek minket is közel visznek az elmúlás tényéhez.

Már évek óta megszervezzük és megtartjuk az idősek vasárnapját a Homoród menti egyházközségekben. Jó látni, ahogy idős egyháztagjaink és szeretteik részt vesznek az istentiszteleten és az ezt követő közös ebéden vagy szeretetvendégségen. Két éve indítottuk el azt a programot, amely által a résztvevő egyházközségek és a Hargita megyei tanács segítségével élelmiszerekből álló szeretetsomaggal ajándékozzuk meg a 70. életévüket betöltött személyeket, ezáltal is kifejezve szeretetünket és megköszönve munkájukat.

A székelyudvarhelyi unitárius egyházkör szervezésében szeretetsomagokat osztottunk Szentegyházán, Gyepesben, Recsenyében, Homoródszentpéteren, Városfalván, Homoródjánosfalván, Homoróddarócon és a lókodi Kiss Rozália Öregotthonban.

Tudomásul kell vegyük, hogy vannak olyan idős testvéreink is, akik betegen, idősen egyedül maradtak a gondjaikkal. A családtagok, ha vannak, már nem tudják, vagy nem akar-

ják felvállalni, különböző okok miatt, a szülő, testvér, rokon gondozását. Ezt a kötelességet vállalta fel a lókodi öregotthon vezetősége és minden egyes gondozója már évekkal ezelőtt.

2011. október 16-án délután Andorkó Attila lelkész áhítata vezette be az ünnepi találkozást az öregotthon lakóival és gondozóival. Az ünnepség rendjén Tódor Éva tiszteletes asszony vezetésével a homoródszentpáli fiatalokból és gyerekekből álló csoport egy versekből, énekekből és furulyán megszólaló dalokból álló műsorral fejezte ki az idősek iránti tiszteletét. Zakariás Klára igazgatónő jelenléte és beszéde hiszem, hogy mindannyiunk szívéhez szólt: élő szüleink, családtagjaink, szeretteink megbecsülésére ösztönzött, vagy ha már csak a temetőben találjuk meg őket, akkor igyekezzünk a sírjaik gondozásában megmutatni a hozzájuk fűződő viszonyunkat.

Évek óta úgy látom és tapasztalom, hogy ebben az öregotthonban egy állás több, mint egy munkahely. Ez egy hivatás, amit csak szívvel és lélekkel lehet végezni az Isten és az ember szolgálatában. Isten adjon hosszú és egészséges életet idős embertársainknak, az öregotthon gondozóinak pedig sok türelmet munkájuk végzéséhez.

Isten éltesse és viselje gondját szüleinknek, idős embertársainknak, minket pedig tanítson naponta rájuk gondot viselni, és idős napjaikban értük felelősséget vállalni.

Ünneplő Torockó

Mátéfi Tímea

Az ENSZ 1991-ben október elsejét az Idősek Világnapjává nyilvánította. Október folyamán sok gyülekezet igyekszik megszervezni az Idősek Vasárnapját. Nem történt ez másként Torockón sem, ahol néhány éves kimaradással ismét ünnepelni hívtuk 75 év feletti egyházközségi tagjainkat szeretteikkel együtt.

Október 30-án a templom harangjainak hívó szavára fiatalok és idősek vidám serege gyűlt egybe. Még a természet is velünk ünnepelt, aranyló napsugarakkal ölelte körül a Székelykő árnyékában ünneplőket és ünnepeltek. Az istentiszteletet Ferencz Gábor lelkész és Mátéfi Tímea gyakorló teológiai hallgató tartotta, majd a helybeli „Krizsa János” fúvószenekar, a nőszövetség és a fiatalok közös, dalos-verses műsorral tették teljesebbé az idősek köszöntését. A Példabeszédek könyvének üzenete szötte át az egész ünneplést: „Ékes korona az ősz haj, az igazságnak útján található.” (Péld 16,31)

A 65 ünneplő közül sajnos csak 34-en tudtak jelen lenni, de így is nagy öröm volt az újratalálkozás, az együtt imádkozás. Minden ünneplőt névre szóló emléklappal és virággal leptünk meg, majd a csoportkép elkészítése után az egész gyülekezetet a helybeli művelődési házba hívtuk szeretetvendégségre.

Az idősek, arcukon az élet nehéz barázdáival, megérdemlik, hogy szeressék, tiszteljék őket. Az idejüket jövőről talán már nem lesz teljes, éppen ezért minden közös, ünnepi pillanatot fokozottabban értékelnek már. Érezniük kell, hogy nem feledkezünk meg róluk, hogy fontosak számunkra, nemcsak kis családjuknak, hanem a gyülekezeti közösségnek is. Adja a jó Isten, hogy még sok ilyen alkalmat megélhessünk, megülhessünk!

Mi is az a küldöttgyűlés?

Gergely Noémi

Tudom, valószínűleg nagyon unalmasan hangzik ez a szó sokaknak. Talán azért, mert a gyűlés szó általában érdekes dolgokat nem szokott fedni. Nem szeretnék bonyolult eszmefuttatásokba bocsátkozni, de hadd osszam meg veletek, miért is olyan fontos egy ilyen hosszú és látszólag unalmas gyűlés. Elsősorban talán azt kell tudnotok, hogy amit mi csak ODFIE-nek nevezünk, sehol sem lehetne nélkületek. Otthoni összejöveteleitek és közös programjaitok azok, amik ennek a nagy egésznek a lényegét adják. A különböző rendezvények, találkozók pedig mind azért vannak, hogy színesebb, érdekesebb legyen számotokra az egyletes élet. Ilyen rendezvények által próbálunk elérni személyesen is hozzátok, hogy láthassuk, hogyan zajlik nálatok egy-egy találkozás, melyek a problémáitok, és hogyan orvosolhatók. Talán pontosan a fordítottja mindennek a küldöttgyűlés. Ez az az esemény, amikor ti jöttök megbeszélni, hogy az országos szerkezetet hol lehetne javítani, és hogyan tudnánk hatékonyabbá tenni.

A küldötteknek – akik olyan településeket képviselnek, ahol van vagy lehetne egylet – fontos szerepük van. A legfontosabb kérdésekben kell döntenek. Hogy nagyságrendileg érthető legyen: csakis a küldöttek jelenlétében, beleegyezésével és többségi szavazatával szüntethetjük meg pl. az ODFIE működését. A küldöttgyűlés többek között éves kiértékelőt is jelent, valamint további tervezést. A tapasztalatokból merítve próbáljuk közösen megtervezni az előttünk álló évet, hogy olyan legyen, amilyennek ti szeretnétek. Elvégre: ti kell részt vegyetek a rendezvényeken, ti kell szeressétek azt, ami az egyletben történik. Ezért is olyan fontos nemcsak az, hogy ott legyetek, hanem az is, hogy hozzászóljatok, és elmondjátok a véleményeteket, hisz nem győzöm hangsúlyozni, hogy értetek van ez, a ti érdeklődéséteket kell tükrözze.

Ilyen okokból fontos az is, hogy vezetőséget választunk. Az egyletben szavazással választunk meg minden tisztségviselőt. Ezek az emberek egy éven át kell értetek dolgozzanak, és megvalósítsák a jövőbeli terveket. Ők a legjobb tudásuk szerint kell lehetővé tegyék, hogy ti egyletesként jól és fontosnak érezzétek magatokat. Nevez-

hetjük őket elnökségnek, körü képviselőknél, szakosztályvezetőknél, de őket is mind Ti kell megválasszátok, hogy az általatok legalkalmasabbnak talált személyek legyenek azok, akik az egylet érdekeit képviselik.

Tudom, hosszúnak tünnek ezek a gyűlések, de remélem érzitek, hogy azért kell ennyire hosszú és részletekbe menő legyen, mert egy egész évről döntünk, mert alapvető fontosságú dolgokat kell átbeszelnünk. Évente egyszer ezért a nagyszerű célért érdemes végigülni egy ilyen küldöttgyűlést. Ezután tehát, ha bárki egy ilyen ijesztő szóval keresne meg, mint a küldöttgyűlés, ne hátráljatok meg, inkább büszkén csatlakozzatok a küldöttekhez, és vegyetek részt a nagy, országos egylet döntéshozatalában.

Az ODFIE 2011. évi küldöttgyűlését október 28–29-én tartotta Székelykeresztúron. A közel 80 résztvevővel lezajlott gyűlésen az előttünk álló egyletes év rendezvényeiről hoztunk döntést, meghatároztuk az elkövetkező év témáját, valamint új vezetőséget választottunk. A szavazások során a következő személyek kerültek tisztségbe: az ősz folyamán megüresedett két **társelnöki** tisztséget a továbbiakban **Fülöp Júlia gyakorló segédlelkész** és **Palkó Zalán-Koppány** elsőéves teológiai hallgató töltik be. A hat egyházkör képviselői a következők: a háromszék-felsőfehéri egyházkörben Szócs Lilla és Szócs Imola, a székelyudvarhelyi egyházkörben Nagy Vanda és Antonya Ilona, a székelykeresztúriban Kakucsi Áron Attila és Boros Tamara, a marosi egyházkörben Csécs Sándor és Keresztes Kriszta, a küküllőiben Kendi Róbert és Kendi Kinga, a kolozs-tordai egyházkörben pedig László Izabella és Székely Szidónia. Keressétek őket bátran, mindenben a rendelkezésétekre állnak!

Az év egylete – 2011–2012

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) útjára indította országos szintű, éves vetélkedőjét, *Az év egylete* címmel. Ez egy olyan vetélkedő, amely lehetőséget kínál a kü-

lönöző települések egyleteinek, hogy megmérettessék magukat; egy alkalom, hogy bizonyosságot tegyenek erősségükről, akaratukról, összetartozásukról.

Az ország bármely településéről várjuk az egyletes csapatok jelentkezését!

A verseny szabályzata megtalálható a <http://azevegylete.odfie.hu> in-

ternetes oldalon, ahol betekintést nyerhetnek az érdeklődők a verseny menetébe is. Ha mindez még nem győzött meg, akkor *Az év egylete* megtisztelő cím mellé díjként felajánlunk egy kirándulást a győztes csapatnak.

Ugye, hogy jól hangzik?

ODFIE

Te vagy a téma!

Fülöp Júlia

Október 21–23-án Kolozsvár mellett, Györgyfalván szerveztük meg az unitárius egyetemisták találkozóját, immár tizedik alkalommal. A találkozó célja az egyént közelebb vinni igazi önmagához, illetve ahhoz, aki lenni szeretne. Te vagy a téma, hirdették kíváncsiságot keltve a plakátok, azaz az egyetemista maga, merész álmaival, fiatalos hóbortjaival, kereső, kíváncsi énjével együtt.

Az előadások ehhez a témához igazodtak. Kocsis Tünde rendező az egyén közösségekben elfoglalt szerepéről és annak jellegéről beszélt. Ferenczi Enikő lelkes, mentálhigiénés szakember a testi, lelki és szellemi egészségünkről, illetve a nők és férfiak kérdéséről tartott előadást, Kádár Magor egyetemi adjunktus pedig a reklám, trend és forradalom fiatalokat érintő kérdéseibe vezetett be. Egyetemistáknak előadást tartani nem kis kihívás, mert életük nagy része erről szól, most azonban kiderült,

hogy mindhárom téma telitalálat volt, egyikünk sem kért szünetet, bóbiskolt el, vagy ellenőrizte öt percenként az órát. A vasárnapi istentiszteletet Rácz Mária lelkes tartotta arra emlékeztetve bennünket, hogy prófétaknak jöttünk a világba. Az áhítatot pedig Palkó Zalán Koppány elsőéves teológiai hallgató vezette. Mindezt egészítette ki az egyénre szabott beavató, rendhagyó áhítat, a fiúk feledhetetlen szerenádja, a hajnalig nyúló játék, hosszú beszélgetések, közös munka, a Kolozsvári Unitárius Egyetemista Közösség tevékenységeinek bemutatása, a közös gitározás és éneklés.

Van-e értelme egyetemista találkozót szervezni olyan fiatalok részére, akiket ellep az egyetemi központok által ajánlott, szédületbe kergető rendezvények kavalkádja – tettük fel magunknak a kérdést. Hát van – jelentettük ki a találkozó lezárásával. Van, mert itt megérezheti, hogy míg máshol elvegyül és egybeolvad a gyakran arctalan tömeggel, itt jól meghatározott, személyre szabott helye, otthona van. Itt ő maga a téma, s míg máshol az árral sodródik, itt egyéni útját járja önmaga, társai és Isten fele, de nem egyedül!

Emlékszem arra az estére

Bardócz-Tódor András

Egy háromlábú kóbor kutya szaladt át az úton. A kihalt esti utca, a szállingózó hópelyhek és a lakás melege olyan jóleső érzést keltett bennem. A fotelben ültem, az ablak mellett, és a decemberi hidegbe kinézve arra gondoltam, hogy itt a nagyvárosban milyen kiszámíthatatlan is az élet. A tizedik emeleten laktam, nem a gyereket fürdette, halkan szólt a zene a hátam mögött, és én csak ültem, kellemesen eltelve a teám illatával, és néztem ki az ablakon. Vártam, hogy a csendes téli este valamit mutasson magából. *Hogy fázhat az a kutya* – gondoltam, nekem nem volt kutyám. Nem is értettem nagyon hozzájuk. Ma sem értek. De az ő helyzete abban a pillanatban számomra annyira méltatlannak tűnt.

Gondolkodni kezdtem. *Vajon az én életemben akad ilyen pillanat? Vajon lesz olyan, hogy így adventben majd egyedül ülök a tizedik emeleten, az ablak mellett, nézem a szállingózó hópelyheket és nem lesz a sötét lakásban senkim? Vajon leszek én is háromlábú kóbor kutya, a nagyvárosban elveszve? Vajon fogok fájni, mint az a kutya, ha egyáltalán fázik? Istenem, de nehéz lenne válaszolni. Boldog vagyok. Ez lesz életem első karácsonya.*

Meglepődtem magamon. Valóban úgy éreztem, ez lesz életem első karácsonya. Felnöttem. A fiammal és a feleségemmel éltem. Hárman voltunk már öt hónapja, és lám az én kis családom ekkor adta meg nekem az első karácsony élményét. Honnan jöttem? Miért nem volt karácsonyom? Egy másik történet mesél erről is.

Ültem, és arra gondoltam, hogy meg kell vennem a fát. *Holnap elmegyek, és megveszem.* Ezt határoztam el magamban akkor. És a finom teailat, a nyugodt gügyögés a hátam mögött, és a feleségem simogató keze a vállamon egyszeriben megválaszolta a kérdéseket. Soha nem leszek egyedül. Soha nem kell úgy élnem, úgy várnom, és úgy megkérdőznem, hogy nincs mellettem valaki. És hogy ki ez a valaki? *Ő az, aki ezt a szép családot adta nekem, Ő az, aki erőt és bátorságot adott nekem, hogy eljussak ide. Ő az én Istenem...*

Itt ülök most az ablak mellett. Tullal a kezemben kipillantok az ablakon, megállok egy percre az írásban, és visszagondolok arra a pillanatra, amikor majdnem negyven évvel ezelőtt, a belvárosi lakás tizedik emeletéről, pont így advent táján azt a háromlábú kutyát láttam. Ugyanilyen

szépen szállingóztak a hópelyhek a lámpák sárgás fényében. Olyan nagy a csönd. Itt az egész falu kihalt. Így éjszaka mindig kihalt. Földszintes szép nagy házam van. Lám, a sors milyen kegyes volt hozzám. Csönd van. A tea az asztal szélén gőzölög. Magamnak csináltam. Sötét is van, csak az olvasólámpám fénye vibrál, és a papír világít előttem. Egyedül vagyok. A feleségem nem fürdeti a gyereket. Az én lányom most a világ másik felén fürdeti az ő gyereket. A feleségem pedig csendesen pihen már tizenöt éve. Lám, egyedül maradtam. Kóbor kutya, három lábbal, és nem törődik velem senki sem. Advent van, és az ember gondol a szeretteire, de engem nem hívnak fel. Nem, sem a fiam, sem a lányom. Senki.

És most újra érzem a feleségem simogató kezét a vállamon, és ahogy a tea valóságos illata megcsapja az orrom, megint eszembe jut az az este. És eszembe jut, hogy másnap olyan büszkén vettem meg első karácsonyfánkat. Már tizenöt éve nem vettem karácsonyfát. Nem is fogok tán soha.

Eszembe jut, hogy talán a földön senki nem foglalkozik velem, nyugalmazott lelkésszel, de valaki mégis itt van velem. A sötétben, a lámpa fényében, feleségem mosolyának, érintésének emlékében, a büszkeségben, hogy gyermekeim sikeresek. Velem van az Istenem.

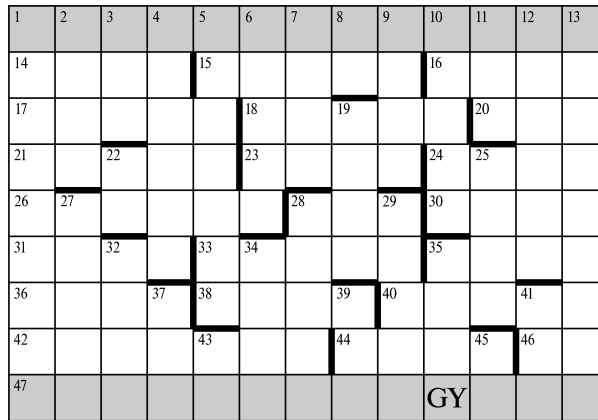

Karácsonyi vicc (I.)

Sétál a rendőr a fiával az erdőben egy szép őszi napon, a gyerek meglát egy fenyőfát, és felsóhajt:

– Jaj, de messze van Karácsony!

– ...! – kiabál rá szigorúan a rendőr. (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes:

1. A poén első része. 14. Don parti orosz város. 15. Mocsaras. 16. Szavazóláda. 17. Európai nép. 18. Spanyol férfinév. 20. Kopasz. 21. Női név. 23. München folyója. 24. Görög betű. 26. Sajátos lapokkal játszott magyar kártyajáték. 28. Utca, franciául (RUE). 30. Kallimakhosz fő műve. 31. ... atyafiak, Mikszáth műve. 33. Korallzátony. 35. Bobby ..., olasz énekes. 36. Huszár vezényszó. 38. Gabonaféle. 40. Verejtékezik. 42. Takarodj! 44. Táplál. 46. Mutatószó. **47. A poén befejezése.**

Függőleges: 1. Néma. 2. Csaló árus. 3. Ócskaság. 4. Régi normandiai város, a XVII. századig fejedelmi székhely volt Franciaországban. 5. Elfed. 6. Törvényesen elhagyja házastársát. 7. Anyós társa. 8. Keleti táblajáték. 9. Belga folyó. 10. Egyesülés. 11. Pusztít. 12. Idegen férfinév. 13. Veszekedik. 19. Idegen Pál. 22. Véredény. 25. Előidézés. 27. Kukoricapálinka. 28. Illatos, tüskés kerti virág. 29. Kávemárka. 32. Csúcs. 34. Légnyomás-egység. 35. Szarvasmarha testrésze. 37. Az a másik. 39. Szintén nem. 41. Angol Anna. 43. Argon vegyjele. 45. Varróeszköz.

Karácsonyi vicc (II.)

Két barátnő beszélget:

– Képzeld, a férjemet letartóztatták, pont most, Karácsony előtt!

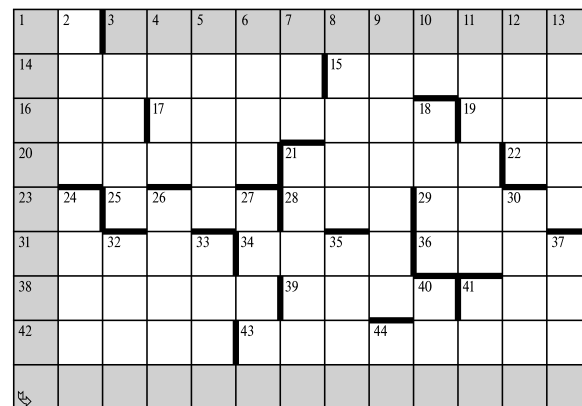
– Miért?

– Túl korán kezdte a bevasárlást!

– Igen?

– Igen, ...! (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. Alkoholtás. **3. A poén második**

része. 14. Szánalom, megbocsátás. 15. Akadályozó. 16. Határozatlan névelő. 17. Ásványféle. 19. Gléda. 20. Házat szétszed. 21. Ráma. 22. Gomb egyik fele! 23. Véd. 25. Ünnepelesen átad. 28. Bizony, a Halotti beszédben. 29. Részlet. 31. Hazai megye és folyó a Bánátban. 34. ... atyafiak, Mikszáth mű. 36. Parányi anyagi részecske. 38. Széltoló. 39. Hordóféle. 41. Hatvan perc. 42. Taligaszzerű jármű, régiesen. 43. Bíráló szakember.

Függőleges: **1. A poén első része.** 2. Mezei rágszáló. 3. ...-főbe ver, elagya-bugyál. 4. Az Északatlanti Katonai Szövetség betűjele. 5. Idegen női név. 6. Karel ..., cseh énekes. 7. ... Sumac, perui énekesnő. 8. Női név, jelentése bárány. 9. Örökséget rátestáló. 10. Járunk rajta. 11. Kolozsvár kertészeiről híres külső része. 12. Alvás közben látjuk. 13. Nikosz Kazantzakis hőse. 18. Becézett Teréz. 21. Nem adja fel a harcot. 24. Argentín válogatott focista, de falusias magyar női név is. 26. Kémiai jelenséggel kapcsolatos. 27. A fej hátsó része. 30. Torinó régiesen. 32. Eszi a ruhát. 33. Spanyol személyautó márka. 35. Tanít. 37. Mosó ... mosodája, gyermekkönyv. 40. Magyar folyó és csatorna. 41. Oklevél, okleveles, röviden. 44. Házimozi, röviden.

(A rejtvényeket Forrai Tibor készítette)

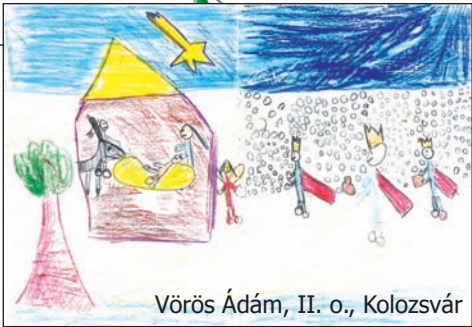
Pap Miklós, 6 éves, Bencéd

Marosi Norbert, III. o., Kobátfalva

Székely Melinda, II. o., Kolozsvár

Vörös Ádám, II. o., Kolozsvár

Csáki Villó, 6 éves, Kobátfalva

Szentpáli Izabella, IV. o., Csehétfalva

Bálint Klaudia, IV. o., Csehétfalva

Pap Kamilla, II. o., Kobátfalva

Lapszámunk szerzői: **Andorkó Rozália** tanárnő (Vargyas), **Asztalos Klára** UNOSZ-elnök (Kolozsvár), **Bálint Benczédi Ferenc** püspök (Kolozsvár), **Bardócz-Tódor András** teológiai hallgató (Kolozsvár–Budapest), **Bencze Ilona** vallás tanár (Székelyudvarhely), **Demeter Erika** lelkész (Erdőszentgyörgy–Bözödújfalva), **Fekete Levente** lelkész (Nagyajta), **Fülöp Júlia** ifjúsági lelkész (Kolozsvár), **Horváth Piroska** tanárnő (Sepsiszentgyörgy), **id. Szombatfalvi József** lelkész (Székelykeresztúr), **Ilkei-Makkai Ildikó** lelkész (Bencéd), **Keresztes Sándor** nyugalmazott lelkész (Nagyajta), **Lukácsi Tóth Ildikó** (Magyarsáros), **Mátéfi Timea** gyakorló teológiai hallgató (Torockó), **Máthé Sándor** lelkész (Brassó), **Mátyás Erzsébet-Zita** egyetemista (Szőkefalva–Kolozsvár), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész (Marosszentgyörgy–Szászrégen), **Paskucz Viola** nyugalmazott építésmérnök (Kolozsvár), **Sigmond Júlia** nyugalmazott bábszínész (Kolozsvár), **Simó Melinda** pszichológus (Homródjánosfalva), **Simó Sándor** lelkész-esperes (Homródjánosfalva), **Szabó Előd** lelkész (Úrmös), **Szatmári Ingrid** református lelképásztor (Csíkszereda), **Vas Margit** szociális gondozó (Bözöd), **Zsákó Erzsébet** nyugalmazott textilmérnök (Kolozsvár)